

Piotr Potoniec

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Polska

potoniec@gmail.com

ORCID: 0009-0004-6286-2420

## Duchowość kobiety według ojca Joachima Badeniego OP

The Spirituality of Woman According to Father Joachim Badeni OP

**ABSTRACT:** The aim of this article is to present the spirituality of woman as seen by Father Joachim Badeni OP (1912–2010). This priest of the Dominican Order, who died in the opinion of sanctity and who, as an academic pastor in Poznań and Kraków, introduced new solutions in line with the spirit of the Second Vatican Council, was interested throughout his life in the mystery of woman and its understanding in the light of God's wisdom. Hence the uniqueness of his thought, based more on contemplation of the mystery of God and his own spiritual life, as well as observations made in his pastoral life, than on speculative theoretical reflection. The first part highlights the specific characteristics of women's spirituality by the Dominican friar, describing in turn the radiance through one's life, due to the motherhood capacity that permeates the entire nature of woman, woman's charm as a special ability to influence others resulting from who she is, as well as bringing people together and uniting them, and possessing a special intuition with which she perceives reality and can sense what is good for her loved ones. The second part presents the challenges facing women in their spiritual development at various levels of their relationships. First and foremost is the concern for preserving their own identity and protecting themselves from the risk of masculinization. Next, in terms of relationships with others, the author describes the bridal dimension and motherhood, both physical and spiritual. Finally, the issue of women's involvement in the Church and society is addressed. The summary emphasizes how Father Badeni's own spiritual experience and its fruits translated into a unique approach to the mystery of woman in its various aspects, which may prophetically indicate the importance of the proper development of women's spirituality at the present time.

**KEY WORDS:** female spirituality, spirituality, specific characteristics of female spirituality, identity, bridal dimension, motherhood, involvement in the Church

**ABSTRAKT:** Celem artykułu jest przedstawienie duchowości kobiety w ujęciu ojca Joachima Badeniego OP (1912–2010). Ten zmarły w opinii świętości kapłan i dominikanin,

który jako duszpasterz akademicki w Poznaniu i w Krakowie wprowadzał nowe rozwiązania zgodne z duchem Soboru Watykańskiego II, przez całe życie interesował się tajemnicą kobiety i próbą jej uchwycenia w świetle Bożej mądrości. Stąd wynika wyjątkowość jego myśli, opierającej się w większym stopniu na kontemplacji tajemnicy Boga i własnym życiu duchowym oraz obserwacjach poczynionych w życiu duszpasterskim niż na namyśle teoretycznym. W pierwszej części wskazano specyficzne cechy duchowości kobiety podkreślane przez dominikanina. Są to: promieniowanie życiem, wynikające ze zdolności do macierzyństwa przenikającej całą jej naturę; urok kobiety jako szczególna zdolność oddziaływania wypływająca z tego, kim ona jest; zbliżanie i jednoczenie ludzi oraz szczególna intuicja, dzięki której odbiera ona rzeczywistość i potrafi wyczuć, co jest dobre dla jej najbliższych. W drugiej części przedstawiono wyzwania stojące przed kobietą w jej rozwoju duchowym na różnych poziomach jej relacyjności. W pierwszej kolejności jest to troska o zachowanie własnej tożsamości i ochrona przed ryzykiem maskulinizacji. Następnie, w wymiarze relacji do drugiego człowieka, opisano oblubieńczość oraz macierzyństwo, zarówno fizyczne, jak i duchowe. Na końcu poruszono kwestię zaangażowania kobiety w Kościół i w społeczeństwo. W podsumowaniu podkreślono, jak własne doświadczenie duchowe ojca Badeniego i owoce tego doświadczenia przyniosły wyjątkowe ujęcie tajemnicy kobiety w jej poszczególnych aspektach, co może wskazywać profetycznie na wagę prawidłowego rozwoju duchowości kobiety współcześnie.

**SŁOWA KLUCZOWE:** duchowość kobiety, duchowość, cechy specyficzne duchowości kobiety, tożsamość, oblubieńczość, macierzyństwo, zaangażowanie w Kościele

Istnieje jedna co do istoty duchowość chrześcijańska, jednak „jako właściwość ludzkiej natury może ona przybierać rozmaite formy i przejawiać się na nieskończoną ilość sposobów”<sup>1</sup>. Dlatego próby jej opisu doprowadziły do uszeregowania jej według różnych kryteriów, w tym antropologiczno-psychologicznego, dzielącego duchowość według płci na duchowość męzczyzny i kobiety<sup>2</sup>, które charakteryzują się swoistymi cechami i specyfiką odpowiedzi na zaproszenie do komunii z Bogiem w całokształcie życia danej osoby<sup>3</sup>.

Zagadnienie duchowości kobiety było szeroko opisywane w literaturze. Szczególnym impulsem do podjęcia tej tematyki były próby ukazania na nowo pełni kobiety w jej godności i powołaniu, podjęte w drugiej połowie XX wieku, a więc w czasach Soboru Watykańskiego II, kiedy Kościół zaczął już nie tylko

<sup>1</sup> Marek Chmielewski, „Duchowość chrześcijańska na tle współczesnych koncepcji duchowości: Zarys problematyki,” *Roczniki Teologiczne* 64, no. 5 (2017): 176, <https://doi.org/10.18290/rt.2017.64.5-8>.

<sup>2</sup> Por. Marek Chmielewski, „Duchowość,” in *Leksykon duchowości katolickiej*, ed. Marek Chmielewski (Wydawnictwo M, 2002), 231.

<sup>3</sup> Por. Jerzy Wiesław Gogola, *Teologia komunii z Bogiem: Synteza teologii duchowości* (Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2012), 18.

dostrzegać, lecz także podkreślać istotną rolę kobiety<sup>4</sup>. Świadczy o tym wiele dokumentów i wypowiedzi<sup>5</sup>, w tym Orędzie do kobiet Pawła VI, wygłoszone na zakończenie obrad soborowych 8 XII 1965 roku<sup>6</sup>, a przede wszystkim wypowiedzi Jana Pawła II, których szczególnym świadectwem jest list apostolski *Mulieris dignitatem*, ogłoszony 15 VIII 1988 roku, który stanowi syntezę ukazującą godność i powołanie kobiety oraz jej misję w Kościele i w świecie współczesnym<sup>7</sup>.

Istniejące opracowania wskazanego problemu koncentrują się głównie na analizie treści dokumentów papieskich w wybranych obszarach, podkreślając m.in. rolę Maryi jako najpełniejszego wzoru godności i powołania kobiety, poszczególne specyficzne cechy duchowości kobiety czy zadania stawiane przed kobietą w różnych formach spełniania jej powołania w życiu osobistym, rodzinnym, wspólnotowym i społecznym<sup>8</sup>.

<sup>4</sup> Por. Eugeniusz Małachwiejczyk, "Apostolstwo kobiety w życiu Kościoła," *Warszawskie Studia Pastoralne* 18 (2012): 253.

<sup>5</sup> Por. Richard L. Camp, "From Passive Subordination to Complementary Partnership: The Papal Conception of a Woman's Place in Church and Society since 1878," *The Catholic Historical Review* 76, no. 3 (1990): 506–25.

<sup>6</sup> Paweł VI, Orędzie do kobiet wydane na zakończenie Soboru Watykańskiego II (8 XII 1965).

<sup>7</sup> Jan Paweł II, List apostolski *Mulieris dignitatem* (1988).

<sup>8</sup> Por. m.in. Marek Chmielewski, "Maryjny wymiar duchowości w ujęciu Jana Pawła II," *Salvatoris Mater* 5, no. 4 (2003): 259–77; Adam Skreczko, "Maryja a fundamentalny wymiar kobiecości według «Mulieris dignitatem»,» *Studia Teologiczne*, no. 12 (1994): 407–10; Marek Chmielewski, "Women's Genius According to St. John Paul II," *Poznańskie Studia Teologiczne* 44 (2023): 137–55, <https://doi.org/10.14746/pst.2023.44.8>; Dariusz Adamczyk, "Promocja godności kobiety w świetle Listu apostolskiego *Mulieris dignitatem* Jana Pawła II," *Studia Gnesnensia* 27 (2013): 165–201; Daniela Del Gaudio, "Il principio antropoteologico e mariologico della dignità e vocazione della donna nella «Mulieris dignitatem»,» *Miscellanea francescana: Rivista di Scienze Teologiche e Studi Francescani* 120, no. 1–2 (2020): 238–68; Stanisław Suwiński and Emilia Tokarz, "Potrzeba docenienia «geniuszu kobiety»,» *Studia Pelplińskie* 56 (2022): 379–98, <https://doi.org/10.12775/SPLP.2022.022>; Bogdan Giemza, "Jan Paweł II jako promotor «nowego feminizmu»,» *Wrocławski Przegląd Teologiczny* 27, no. 1 (2019): 23–39, <https://doi.org/10.52097/wpt.1994>; Blanca Castilla de Cortázar, "So God created man in his own image, in the image of God he created him; male and female he created them (Gen 1:27): person, nature and culture," in *Woman and Man: The Humanum in its Entirety. On the 20th Anniversary of John Paul II's Apostolic Letter Mulieris Dignitatem (1988–2008). International Congress, Rome, 7–9 February 2008* (Libreria Editrice Vaticana, 2010), 63–99; Lawrence B. Porter, "Gender in Theology: The Example of John Paul II's «Mulieris Dignitatem»,» *Gregorianum* 77, no. 1 (1996): 97–131; Angelo Scola, "The Dignity and Mission of Women: The Anthropological and Theological Foundations," *Communio* 25, no. 1 (1998): 42–56; Mieczysław Cisło, "W poszukiwaniu teologii kobiety," *Ateneum Kapłańskie* 80, no. 2 (1988): 180–93; Józef Augustyn, "Duchowość mężczyzny i kobiety," in *Sztuka relacji międzyludzkich: Miłość, małżeństwo, rodzina*, ed. Józef Augustyn (Wydawnictwo WAM, 2014), 225–34;

Nie brak również opracowań ukazujących duchowość kobiety przez pryzmat jej realizacji w życiu poszczególnych kobiet<sup>9</sup>, a także świętych i błogosławionych, którzy uczynili kwestię godności kobiety i pełnego rozwoju jej życia duchowego jednym z ważniejszych wątków swojego apostołstwa<sup>10</sup>.

Celem artykułu jest przedstawienie duchowości kobiety na podstawie myśli o. Joachima Badeniego OP (1912–2010), dominikanina, arystokraty, duszpaste-rza akademickiego i mistyka, którego życie duchowe było głębokie, a zarazem

---

Marek Chmielewski, "Duchowość kobiety w świetle jej zadań małżeńsko-rodzinnych," in *Małżeństwo – przymierze miłości*, ed. Jerzy Misiurek and Walerian Słomka, Homo Meditans 15 (Towarzystwo Naukowe KUL, 1995), 181–98; Wanda Półtawska, "Rola kobiety – strażniczki życia," in *Kobieta w Kościele i w społeczeństwie*, ed. Ignacy Dec (Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, 2004), 121–30; Zofia Pałubska, "Macierzyństwo duchowe w Kościele katolickim," *Rocznik Teologii Katolickiej* 6 (2007): 96–117; Teresa Paszkowska, "Duchowość kobiety i tajemnica Królestwa Bożego," *Polonia Sacra* 11, no. 20 (2007): 105–24; Agnieszka Otrząsek, "Rola geniuszu kobiety w budowaniu cywilizacji miłości na podstawie nauczania Jana Pawła II," *Polonia Sacra* 11, no. 20 (2007): 83–103; Henryk Wejman, "Duchowość kobiety według zamysłu Bożego," *Polonia Sacra* 11, no. 20 (2007): 147–66.

<sup>9</sup> Por. m.in. Monika Waluś, "Teologiczny autorytet kobiet w nauczaniu Benedykta XVI," in *Teologiczna doniosłość pontyfikatu Benedykta XVI*, ed. Adam Wojtczak (Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2014), 157–71; Ignacy Dec, "«Mulieris dignitatem» – wzory wielkich kobiet," in *Kobieta w Kościele i w społeczeństwie*, ed. Ignacy Dec (Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, 2004), 81–96; Jerzy Wiesław Gogola, *Kocham Go: Duchowość św. Teresy z Lisieux* (Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2022); Szczepan Szpoton, "Katarzyna Labouré – święta życia ukrytego," in *Katarzyna Labouré: Życie i charyzmat*, ed. Szczepan Szpoton and Adam Sejbuk (Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, 2021), 33–47; Wojciech Zyzak, *Dorothy Day: Życie, działalność, duchowość* (Biblioteka "Więzi", 2022).

<sup>10</sup> Por. m.in. Renata Biała and Szymon Drzyżdżyk, *Niepokalana, kobieta, godność – perspektywa Stefana Wyszyńskiego* (Wydawnictwo Scriptum, 2025); Cristiana Dobner, "È sufficiente il pensiero di essere donna perché mi cadano le ali (V X, 8): Donna in Europa – la rivoluzione femminista di Teresa d'Ávila," *Polonia Sacra* 19, no. 2 (2015): 77–98, <https://doi.org/10.15633/ps.819>; Jerzy Wiesław Gogola, "Godność kobiety w pismach św. Teresy od Jezusa," *Polonia Sacra* 11, no. 20 (2007): 5–21; Małgorzata Krupecka, "Kobieta, zakonnica, Polka... Życie i duchowość św. Urszuli Ledóchowskiej jako aktualna propozycja ewangelizacyjna," in *Św. Urszula Ledóchowska: Kobieta w Kościele i społeczeństwie*, ed. Małgorzata Krupecka and Wojciech Misztal (Wydawnictwo św. Jana Pawła II, 2015), 95–115; Angela Ales Bello, "L'antropologia duale come *imago Dei*," *Teresianum* 69, no. 2 (2018): 391–410, <https://doi.org/10.1484/J.TER.5.116708>; Renée Köhler-Ryan, "«The Hour of Woman» and Edith Stein: Catholic New Feminist Responses to Essentialism," *Religions* 11, no. 6 (2020): 271–87, <https://doi.org/10.3390/rel11060271>; Wojciech Zyzak, *Kobieta według Edyty Stein, Świętej siostry Teresy Benedykty od Krzyża* (Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy w Krakowie, 2002).

mocno zanurzone w codzienności<sup>11</sup>. Wyjątkowość jego postaci potwierdzają prace nad procesem beatyfikacyjnym, rozpoczęte w 2018 roku. W niniejszym opracowaniu zostaną ukazane specyficzne cechy duchowości kobiety, które są możliwe do odczytania w twórczości dominikanina. Należy jednak pamiętać, że głównym celem życia duchowego zarówno kobiety, jak i każdego człowieka, jest bliska i żywa więź z Bogiem, której środki budowania, dostępne w Chrystusie i w Kościele, są szeroko opisane w poszczególnych pracach ojca Badeniego<sup>12</sup>.

Tematyka kobiety była szczególnie bliska dominikaninowi, który służył z posługi kierownika duchowego i wspierania ludzi na różnych etapach budowania ich relacji z Bogiem i z drugim człowiekiem. Posługa ta znajdowała wyraz zwłaszcza wśród studentów – gdy duchowny współtworzył charakterystyczny rys duszpasterstwa dominikańskiego, wprowadzając nowe rozwiązania pastoralne będące owocem Soboru Watykańskiego II<sup>13</sup>. Ojciec Badeni miał zdolność przyciągania ludzi, co wynikało m.in. z jego wyjątkowej osobowości, poczucia humoru i daru głoszenia<sup>14</sup>, a także życia pełnego prostoty, zwracającego uwagę na

<sup>11</sup> Por. Joachim Badeni, *Autobiografia: Z ojcem Joachimem Badenim rozmawiają Artur Sporniak i Jan Strzałka* (Wydawnictwo Literackie, 2004); Judyta Syrek, *Nie bój się żyć: Biografia ojca Joachima Badeniego* (Wydawnictwo Znak, 2014); Paweł Pawlikowski, *Urok Boga: Ojciec Joachim Badeni OP (1912–2010)* (Wydawnictwo W drodze, 2025); Agata Adaszyńska-Blacha, *O. Joachim Badeni OP: Portret* (Wydawnictwo M, 2014).

<sup>12</sup> Głównym źródłem dla tematu podjętego w tym artykule jest książka: Joachim Badeni, *Kobieta, boska tajemnica: O tym, jak zrozumieć kobietę, z ojcem Joachimem Badenim OP rozmawia Judyta Syrek* (Wydawnictwo Rafael, 2006) (wyd. 1.), a źródłami pomocniczymi są inne książki i teksty dominikanina. Podkreślić należy, że twórczość ojca Joachima ma wyraźną specyfikę, gdyż większość z jego prac powstała jako spisane rozmowy w czasie ostatniego okresu życia Badeniego w klasztorze krakowskim. Cechuje je więc prostota, głębia ujęcia różnych kwestii, a także gawędziarski styl, wypełniony oryginalnymi opisami doświadczeń własnych i innych, co wymaga systematycznego ich opracowania.

<sup>13</sup> Warto tu wspomnieć m.in. słynne spotkania pod wierzbą w klasztornym ogrodzie z czasów poznaiskich, przeznaczone dla osób przygotowujących się do małżeństwa, a także inne tego typu wydarzenia, podczas których młodzi mogli wspólnie stawiać pytania i szukać odpowiedzi na kwestie związane z relacjami, małżeństwem i rodziną, w tym także seksualnością, czystością i współżyciem – ojciec Badeni potrafił je tłumaczyć wyjątkowo konkretnie, co było wielką rzadkością wówczas w Kościele. Por. Syrek, *Nie bój się żyć*, 265–67. Dojrzałość tego duchowego prowadzenia ukazuje wspomnienie Leonarda Szymańskiego, który nie zgadza się z sentencją spopularyzowaną w związku z posługą ojca Joachima w czasach krakowskich, brzmiącą: „tylko Badeni dobrze cię ożeni”, argumentując, że „on nas nie żenił [...], on nas umacniał w wyborach, których sami dokonywaliśmy” – Syrek, *Nie bój się żyć*, 268.

<sup>14</sup> Sylwester Szefer opisał retoryczne zdolności ojca Joachima, mówiąc o nim, że „często w swoich wystąpieniach posługiwał się dowcipem, prowokacją, poetyckim obrazem. Wprowadzał słuchaczy w głębię ducha, aby za chwilę wybudzić ich żartem. Odgrywał

codzienne potrzeby i troski<sup>15</sup>. Ten głęboki wgląd w człowieka, w tym tajemnicę kobiecości, wynikał także z długiego okresu, gdy Badeni żył wyłącznie z matką<sup>16</sup>, ale przede wszystkim był owocem żywej więzi z Bogiem, życia modlitwą oraz wstawianictwa Maryi<sup>17</sup>. Właśnie dzięki takiemu ujęciu, podjętemu bardziej z perspektywy kontemplacji i doświadczenia duchowego niż spekulatywnego opracowania, analizowana problematyka cechuje się wysoką oryginalnością.

Niniejszy artykuł jest także próbą wypełnienia luki w badaniach nad myślą ojca Badeniego. Problematyka duchowości kobiety nie doczekała się dotychczas osobnego opracowania – dostępny jest jedynie skrócony opis wybranych jej aspektów, omawianych w kontekście relacji między kobietą a mężczyzną i małżeństwem<sup>18</sup>. W tym tekście zagadnienie to podjęto przy zastosowaniu integralnej metody personalistycznej, która uwzględnia całościowe ujęcie osobowej relacji Boga i człowieka, łącząc badanie doświadczenia duchowego z jego obiektywizacją w świetle objawienia oraz nauczania Kościoła<sup>19</sup>.

W pierwszej części przedstawione zostaną cechy specyficzne duchowości kobiety, opierające się na antropologii i ściśle wynikające z natury jej kobiecości: a) promieniowanie życiem, b) urok kobiety, c) zbliżanie i jednoczenie oraz d) intuicyjne odbieranie rzeczywistości. W drugiej części wskazane zostaną wyzwania postawione przed kobietą na drodze jej życia i duchowego rozwoju. Zauważono, że układają się one w porządku rozszerzającego się zasięgu, poczynawszy od ochrony własnej tożsamości (a), przez oblubieńczość (b), aż po macierzyństwo (c) i zaangażowanie w Kościół i społeczeństwo (d).

---

scenki, bawił się słowem, aby niepostrzeżenie przejść do słowa Bożego i modlitwy. Spotkanie z nim było wydarzeniem, którego nie sposób przelać na papier” – Sylwester Szefer, „Coraz bliższa obecność,” in *Mistyż w kąpiel: Duch Święty i codzienność*, Joachim Badeni (Wydawnictwo Esprit, 2016), 11.

<sup>15</sup> Przytoczmy tutaj tylko jeden fakt. Świadectwem tej troski jest praktyka z czasów poznających: gdy ojciec Badeni był duszpasterzem akademickim i w końcu udawało mu się otrzymywać zgody od władz komunistycznych na wyjazd do rodziny za granicę, starał się zawsze przywozić studentkom z duszpasterstwa gustowne i pasujące do każdej z nich bluzkę, sweter czy buty – rzeczy niedostępne wówczas w Polsce. Jak wskazuje biografka dominikanina, Judyta Syrek, to tylko jeden, ale bardzo znaczący wymiar tego, że ojca Joachima można słusznie określić jako duszpasterza kobiet – por. Syrek, *Nie bój się żyć*, 261.

<sup>16</sup> Joachim Badeni, *Mistyż w kąpiel: Duch Święty i codzienność* (Wydawnictwo Esprit, 2016), 47.

<sup>17</sup> „[J]est to raczej dar. Bo nie robiłem żadnych studiów psychologii kobiety. Po prostu te sprawy dobrze widzę” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 141.

<sup>18</sup> Por. Pawlikowski, *Urok Boga*, 151–57.

<sup>19</sup> Por. Marek Chmielewski, *Metodologiczne problemy posoborowej teologii duchowości katolickiej* (Redakcja Wydawnictw KUL, 1999), 180–200.

# 1. Cechy specyficzne duchowości kobiety

## 1.1. Promieniowanie życiem

Pierwszą cechą specyficzną duchowości kobiety jest promieniowanie życiem, gdyż to właśnie kobieta ze względu na swoją naturę jest w sposób szczególnie połączona z tajemnicą istnienia. Paweł VI na zakończenie Soboru Watykańskiego II w Orędziu do kobiet apelował, by kobiety, w których uobecnia się tajemnica życia już u jego początków, jednały ludzi z życiem<sup>20</sup>. Bóg jest pełnią życia i jego dawcą, więc każdy, kto w Nim trwa, doświadcza tego promieniowania w codzienności. Ojciec Badeni wielokrotnie podkreślał tę życiodajność w kontekście relacji z Bogiem. Jeśli relacja ta jest pełna bliskości i obecności ze strony człowieka, to jednym z jej owoców jest bycie zawsze młodym na poziomie duchowym<sup>21</sup>.

Podobnie kobieta, która w sposób szczególnie nosi w sobie tajemnicę życia i jest w niej zanurzona, promieniuje nią. Nie jest to jedynie efekt biologicznej struktury, lecz coś, co przenika całą jej osobę, uzdalniając ją do koncentracji i przeżywania wszystkiego właśnie w świetle tej tajemnicy, gdyż „kobieta jest nosicielką życia i sprawy istnienia są jej bardzo bliskie”<sup>22</sup>. To właśnie w niej „mieści się cała tajemnica człowieczeństwa”<sup>23</sup>, dlatego w sposób szczególnie ma ona zdolność przeżywania i dzielenia się rzeczywistością właśnie w tym aspekcie<sup>24</sup>.

Zanurzenie w tajemnicy życia sprawia, że kobieta w sposób naturalny promieniuje nią na zewnątrz, stając się źródłem życia dla swojego otoczenia. Duchowość kobiety jest więc duchowością, przez którą tajemnica życia oddziałuje na innych, ożywiając wszystkich wokół<sup>25</sup>. „Kobieta to urozmaicenie i życie” – powiedział ojciec Joachim, wskazując, że jest to zdolność tkwiąca w kobiecie w zasadzie niezależnie od wieku, gdyż „[...] jako mała dziewczynka i jako babcia – potrafi sprawić, że świat nabiera sensu”<sup>26</sup>.

<sup>20</sup> Por. Paweł VI, Orędzie do kobiet wydane na zakończenie Soboru Watykańskiego II (8 XII 1965), nr 5.

<sup>21</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 46.

<sup>22</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 12.

<sup>23</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 34–35.

<sup>24</sup> „Pamiętam, kiedy przed laty byłem duszpasterzem w Poznaniu, podeszła do mnie jedna dziewczyna i z radością oznajmiła: «Proszę Ojca, jestem w ciąży». Zapytałem, czy mąż już wie, że zostanie ojcem, a ona na to: «On już jest ojcem!». Bardzo ładnie powiedziane – już jest ojcem” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 34.

<sup>25</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 12.

<sup>26</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 14.

Zanurzenie w tajemnicy życia obecne jest w kobiecie zarówno jako aktualnej, jak i potencjalnej matce, czyniąc jej osobowość tajemniczą i nie w pełni czytelną, w czym kobieta wyraźnie różni się od mężczyzny<sup>27</sup>. Dlatego w jednej ze swoich intuicyjnych refleksji ojciec Badeni powiedział nawet, że kobieta właśnie dzięki temu kontaktowi z istnieniem, przenikającemu całą jej naturę, może mieć prawdopodobnie większą łatwość i zdolność rozwijania życia duchowego od mężczyzny, szczególnie w doświadczeniu kontemplacji<sup>28</sup>.

Dominikanin wspominał, że wielokrotnie doświadczał tego ożywającego promieniowania życiem, które jest zauważalne nawet w sytuacji choroby czy podczas pobytu w szpitalu, a którego brak jest wyraźnie odczuwany<sup>29</sup>. Ten szczególny sposób realizowania daru przez kobietę, dokonujący się bardziej naturalnie przez całą jej osobę i dzielenie się w pierwszej kolejności sobą, wydaje się różny od sposobu, w jaki realizuje się on u mężczyzny, u którego dar z siebie częściej wyraża się przez zewnętrzne wytwory własnej pracy<sup>30</sup>. Potwierdzają to także poszczególne intuicje dominikanina.

Jednym z takich wymiarów realizacji daru z siebie przez kobietę jest płodność wyrażająca się w rodzicielstwie, w którym matka w sposób szczególnie i nierozrwalny łączy się z własnym dzieckiem, czując je i służąc mu całą sobą, co zostało podkreślone także w Maryi, którą Bóg wybrał jako „nosicielkę Zbawiciela”<sup>31</sup>. Innym miejscem jest karmienie dziecka, które dominikanin bardzo silnie wiązał z Eucharystią, gdyż „Bóg karmi całym swoim ciałem, a kobieta czymś z siebie, czymś, co powstaje w niej przez jedność z ojcem”<sup>32</sup>. Jest to szczególna tajemnica kobiety – karmienie drugiego sobą, którego nie da się zastąpić, a które ma w sobie coś boskiego, wprowadzając w dziecko i matkę pełną spokoju ciszę, jak w mistycznym doświadczeniu<sup>33</sup>.

<sup>27</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 67.

<sup>28</sup> „Kobieta bardziej widzi istnienie. Ona wyczuje istnienie Boga w tajemnicy Eucharystii, istnienie tajemnicy chrześcijaństwa. Mężczyzna jak czegoś nie rozumie, to tego nie uznaje. Kobieta nie musi rozumieć, wystarczy jej, że czuje” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 129.

<sup>29</sup> W kontraście do życia w męskiej wspólnotie zakonnej ojciec Badeni powiedział: „Gdybym się ciężko rozchorował, z pewnością poczułbym, że brakuje mi współczucia, jakim kobieta darzy każdego cierpiącego”. Tej troski, przywracającej mu siły i radość, doświadczał w szpitalu od kobiet lekarzy czy odwiedzających go studentek z duszpasterstwa – por. Badeni, *Autobiografia*, 190.

<sup>30</sup> Por. Teresa Paszkowska, „Kobiety duchowość,” in *Leksykon duchowości katolickiej*, ed. Marek Chmielewski (Wydawnictwo M, 2002), 421.

<sup>31</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 20.

<sup>32</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 24.

<sup>33</sup> Por. Badeni, *Mistyk w kąpiel*, 39.

Promieniowanie życiem i stawanie się darem dla innych na sposób kobiety nie może być realizowane tylko na poziomie naturalnym, ale jest to rzeczywistość, która przez wzrost duchowy kobiety i jej uświęcanie się sprawia, że wszystko, co od niej pochodzi, zyskuje inny, wyższy wymiar<sup>34</sup>. Właśnie wtedy kobieta promieniuje jednocześnie Bożą obecnością, stając się nauczycielką życia w jego najpełniejszym sensie – zdolną rozpoznawać dobro i je przekazywać, w razie konieczności nawet z wielką stanowczością. Przykładami są wewnętrzny upór i wierność postanowieniom jakichś wyrzeczeń w danej intencji<sup>35</sup>.

Mądrość daru z siebie łączy się także z umiejętnością jego przyjęcia ze strony innych. Ojciec Joachim podkreślał to na przykładzie relacji małżeńskiej, ukazując głęboką potrzebę kobiety, by mąż dostrzegł u niej nieraz nawet drobne detale, związane zarówno z wymiarem troski wewnętrznej, jak i tej zewnętrznej, o piękny wygląd, gdyż to, co czynione dla siebie i drugiego, wymaga także zauważenia i docenienia<sup>36</sup>.

Podsumowując, należy stwierdzić, że pierwsza opisana tutaj cecha pokazuje, jak szczególne zanurzenie kobiety w tajemnicy życia może ją prowadzić do promieniowania na te osoby i miejsca, do których jest posłana, ożywiając je swoją obecnością i działaniem.

## 1.2. Urok kobiety

Aby wskazać drugą specyficzną cechę duchowości kobiety, najpierw trzeba ukazać jej głębokie powiązanie z samą historią życia wiary ojca Badeniego. Podstawowym pojęciem, którego zakonnik używał do opisu własnego doświadczenia duchowego, był *urok Boga*. Z określeniem tym spotkał się już w czasie studiów teologicznych w Warszawie<sup>37</sup>; od tego czasu stało się ono dla niego najtrafniejszym sposobem nazwania własnych dotychczasowych przeżyć na drodze duchowej oraz punktem wyjścia do rozważań nad tajemnicą Boga i Jego działania w drugim człowieku<sup>38</sup>.

<sup>34</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 25.

<sup>35</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 28–29.

<sup>36</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 88–89.

<sup>37</sup> Por. Joachim Badeni and Judyta Syrek, *Uwierzyć w koniec świata! Współczesne prorocтво o powtórny przyjsciu Chrystusa* (Wydawnictwo Znak, 2010), 73.

<sup>38</sup> Jak zauważył Grzegorz Chrzanowski, prawdopodobnie chodzi o fragment z myśli Akwinaty zawartej w jego komentarzu do Ewangelii św. Jana, w którym mowa jest o pociąganiu drugiego do siebie przez działanie urokiem, co Doktor Anielski odnosi do takiego oddziaływania, w którym Ojciec przyciąga ku Synowi tych, którzy wierzą i są urzeczeni

W tekście poświęconym duchowości dominikańskiej ojciec Joachim napisał, że według św. Tomasza z Akwinu „Przyczyna Pierwsza działa, przyciągając urokiem”<sup>39</sup>, opisując także cechy tego oddziaływania, do których należą m.in. powszechność, ostateczność czy niewidzialność, paradoksalnie łącząca się z wpływem, który jest wszędzie możliwy do dostrzeżenia<sup>40</sup>. Urok Boga to „miłość, której cechą jest siła [...] przyciągania wyzwającego”<sup>41</sup>, a więc takiego, które nie zniewala, ale obdarza człowieka absolutną wolnością, w której on sam decyduje, czy odpowie Bogu pozytywnie, pełnią afirmacji, czy negacją<sup>42</sup>.

Właśnie zachwyt nad urokiem Boga prowadził ojca Badeniego do dostrzeżenia, że analogicznie, z zachowaniem odpowiednich proporcji, także kobieta jest obdarzona urokiem, który stanowi odbłask przyciągania dokonywanego przez majestat Boży. Dominikanin do nazwania tej wyjątkowej cechy kobiety używał także innych określeń, mówiąc m.in. o wpływie, przyciąganiu i oddziaływaniu. Wskazywał przy tym, że cechy tej pozbawiony jest mężczyzna<sup>43</sup>, gdyż to kobieta – ze względu na swoją naturę i zamierzenie Stwórcy – jawi się jako tajemnica dzięki szczególnej zdolności dawania życia<sup>44</sup>.

Oddziaływanie urokiem przez kobietę nie odbywa się tylko w sferze fizycznej, ale obejmuje całą osobę<sup>45</sup>. Owszem, opiera się ono na biologii kobiety, ale nie jest to przyciąganie wyłącznie cielesne – w przeciwnym razie sprowadzałoby kobietę do poziomu zwierzęcia, gdyż – jak ujął to ojciec Badeni – „[t]ak robi każda samica”<sup>46</sup>. Dominikanin ubolewał nad tym, że właśnie taki – zredukowany jedynie do biologii – obraz wpływu kobiety jest dziś szeroko promowany,

---

Jego majestatem. Teologicznie jest to doświadczenie łaski, która przyciąga do Boga i prowadzi do narodzenia się żywej wiary w sercu człowieka – por. Grzegorz Chrzanowski, „Teologia mistyczna o. Joachima Badeniego,” *Karto-Teka Gdańska*, no. 1 (2021): 32–33. W jednej z konferencji ojciec Joachim wiąże oddziaływanie urokiem także z fragmentem Ewangelii św. Jana: „A Ja, gdy zostanę nad ziemię wywyższony, przyciągnę wszystkich do siebie” (J 12,32), mówiąc, że „przyciąganie – to jest działanie właściwe Bogu”, podczas gdy człowiek często działa naciskiem lub przymusem – por. Joachim Badeni, *Moc z wysoka: Opowieść o Duchu Świętym* (Wydawnictwo Esprit, 2015), 48–49.

<sup>39</sup> Joachim Badeni, „Duchowość dominikańska,” *W Drodze*, no. 3–4 (1973): 108.

<sup>40</sup> Por. Badeni, „Duchowość dominikańska,” 108.

<sup>41</sup> Badeni, „Duchowość dominikańska,” 108.

<sup>42</sup> Por. Badeni, „Duchowość dominikańska,” 108.

<sup>43</sup> „Myszę, że do takiego działania są zdolne tylko kobiety. Nie wyobrażam sobie, żeby mężczyzna umiał działać urokiem. [...] Kobieta nosi w sobie boską tajemnicę i potrafi działać urokiem – podobnie jak Pan Bóg – silnie i nagle” – Badeni and Syrek, *Uwierzyć w koniec świata!*, 72.

<sup>44</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 13.

<sup>45</sup> Por. Badeni, *Mistyk w kąpielni*, 45–46.

<sup>46</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 13.

a nieraz również same kobiety ulegają pokusie, by postrzegać swój wpływ wyłącznie w wymiarze cielesnym, „wabiąc mężczyznę” i degradując samą siebie<sup>47</sup>.

Urok kobiety i jej oddziaływanie są egzystencjalne<sup>48</sup>, gdyż kobieta przyciąga sobą i „urokiem tajemniczego dobra”<sup>49</sup>, które jest w niej, a które wyczuwa druga osoba żyjąca w prawdzie<sup>50</sup>. Nie jest to ani manipulacja, ani uwodzenie przez wykorzystywanie którejs z sfer do uzyskania określonego rezultatu, ale przyciąganie całym swoim pięknem na poziomie duchowym, które dominikanin określał także jako „promieniowanie ducha ludzkiego”<sup>51</sup>, obejmujące m.in. urodę, inteligencję, posiadane dobro, poczucie własnej wartości i bogactwo emocji<sup>52</sup>.

Kobieta przez swój urok ma niezwykłą siłę oddziaływania na innych, w tym na mężczyznę, tak mocno, że pod wpływem jej przyciągania jest on w stanie zmienić niemal całe swoje plany życiowe, rezygnując z wygody dotychczasowego kawalerskiego życia<sup>53</sup>. To przyciąganie, którym kobieta jest w stanie wpływać na innych, zbliżone jest w swojej mocy do doświadczenia uroku Boga – choć ten ostatni jest nieporównywalnie silniejszy, bywa jednak trudniej dostrzegalny dla osób, które są jeszcze na początkowych etapach drogi wiary<sup>54</sup>.

Wzorem takiego oddziaływania przyciągającego jest Maryja, której delikatny wpływ, jakby kierujący, stał się punktem zwrotnym w życiu młodego arystokraty, kiedy 20 VI 1938 roku we Lwowie, w drodze do nocnego lokalu, niespodziewanie poczuł dotknięcie ręki na plecach, które przypisał działaniu Matki Bożej<sup>55</sup>. To wydarzenie rozpoczęło proces nawrócenia Badeniego, a obecność Maryi i Jej oddziaływanie urokiem były dla niego kluczowe przez całe jego dalsze zakonne i kapłańskie życie<sup>56</sup>. Czuł, jak w różnych momentach otwierała go Ona na głębsze przeżywanie tajemnicy Boga, szczególnie przez Eucharystię.

<sup>47</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 127.

<sup>48</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 138.

<sup>49</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 16.

<sup>50</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 16.

<sup>51</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 57.

<sup>52</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 57.

<sup>53</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 112.

<sup>54</sup> Por. Joachim Badeni and Judyta Syrek, *Wyjdź do światła! Przesłanie świętego grzesznika* (Wydawnictwo Znak, 2011), 102.

<sup>55</sup> „Szedłem sobie do nocnego lokalu, było to rok przed wojną. Przeszedłem obojętnie obok figury Matki Bożej i nagle poczułem, jakby ktoś łagodnie położył mi rękę na plecach. Zatrzymałem się, patrzę, nikogo nie ma”. Nazajutrz poszedł do kościoła, który okazał się dominikańskim, co stanowiło punkt zwrotny w jego życiu i co zawdzięczał wpływowi Maryi – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 21–22.

<sup>56</sup> Por. Badeni, *Autobiografia*, 56–58.

Badeni podkreślał jednak nieustannie tę kobiecą delikatność i wolność, jaką pozostawia Jej wpływ, którego doświadczył tamtej pamiętnej czerwcowej nocy<sup>57</sup>.

Ogromna siła oddziaływania urokiem nie oznacza jakiejś źle rozumianej pasywności, w której kobieta przyjmuje postawę jedynie biernej obserwarki, lecz łączy wewnętrzną tajemnicę z dobrą organizacją i aktywnym podejmowaniem zamierzonych działań<sup>58</sup>. Owszem, już sama jej obecność, a szczególnie jej brak, są silnie zauważalne, czego przykładem jest natychmiastowe odczuwanie nieobecności matki przez dzieci<sup>59</sup>. Urok kobiety objawia się jednak zarówno przez obecność, jak i działanie; we wzajemnej harmonii obu kobieta promieniuje dobrem, wpływając na innych nawet w momentach zmęczenia czy trudów<sup>60</sup>, a przez zaangażowanie w budowanie więzi może stawać się natchnieniem i inspiracją<sup>61</sup>.

Bogactwo wewnętrzne kobiety, połączone z delikatnością i przyjacielskim usposobieniem, a także odpowiednim nastrojeniem, staje się prawdziwym charyzmatem szczęścia, którym kobieta emanuje<sup>62</sup>. Właśnie dlatego – jak zauważa dominikanin – intuicyjnie znacznie trudniej jest zaakceptować złe zachowania kobiety niż mężczyzny, zarówno w małych czynach, jak i w najbardziej przerażających zbrodniach. Jak powiedział ojciec Joachim: „instynktownie czujemy, że kobieta musi być dobra”<sup>63</sup>, gdyż ten, kto nosi w sobie życie, a więc najbardziej wartościową rzeczywistość, nie powinien być zły<sup>64</sup>.

<sup>57</sup> „Tamto dotknięcie było bardzo kobiece: mocne i delikatne równocześnie. Maryja, jako Matka Boga, uczestniczy w boskiej tajemnicy wolności. Nigdy w Jej działaniu nie ma cienia manipulacji. Nakazuje, ale równocześnie daje wolność” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 22.

<sup>58</sup> Por. Badeni, *Mistyk w kąpielu*, 50–51. Przykładem takiej świętej kobiety, która doskonale umiała łączyć świetną organizację w codziennych sprawach, zaradność i zdecydowanie w podejmowanych działaniach z kobiecą łagodnością, jest św. Teresa z Ávili, która nakłaniała współsiostry, by były mocne, co nie oznaczało jednak maskulinizacji ich kobiecości – por. Teresa Paszkowska, „Kobieta w Kościele,” in *W relacji przyjaźni: XVIII Dni Duchowości ze Świętą Teresą od Jezusa, 13–15 maja 2015*, ed. Jerzy Wiesław Gogola (Karmelitański Instytut Duchowości, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2016), 109–13.

<sup>59</sup> Sam ojciec Badeni we wspomnieniach dzielił się historią swojej relacji z matką i podkreślał więź, która ich łączyła, mimo iż nie była ona wolna od pewnych braków wynikających z osobowości i kultury, właściwych dla jej pokolenia. Mówił: „Choć [...] nie była czuła czułością, jaką okazują polskie matki, ale stanowiła przystań, w której odzyskiwałem poczucie bezpieczeństwa. Przystań człowieka w człowieku” – Badeni, *Autobiografia*, 14.

<sup>60</sup> „Pamiętam jednego tatusia, który miał problemy finansowe i wiele trudności do pokonania. Zaskoczył mnie mówiąc: «Proszę Ojca, jak mi córeczka zarzuci ręce na szyję, wszystko mija»” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 14.

<sup>61</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 101.

<sup>62</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 89–93.

<sup>63</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 34.

<sup>64</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 34.

Opisana w tym punkcie cecha – oddziaływanie urokiem przez kobietę, wynikające z tego, kim jest w wymiarze całej swojej osoby – wskazuje, jak ważna jest jej troska o bycie na obraz i podobieństwo Boże, by móc przyciągać sobą do prawdziwego Dobra, bez jednoczesnego zniewalania drugiej osoby, czego najpełniejszym wzorem jest Maryja.

### 1.3. Zbliżanie i jednoczenie

Kolejną cechą specyficzną duchowości kobiety jest jej wrodzona zdolność do zbliżania i jednoczenia ludzi. Ten szczególny dar, którym obdarzona jest kobieta, ojciec Badeni odczytuje w odniesieniu do natury Boga i życia wiary, a zwłaszcza przez tajemnicę Eucharystii, która stanowiła centrum życia duchowego dominikanina i którą uważał za najprostszą drogę do pogłębiania życia wewnętrznego<sup>65</sup>. Bóg nieustannie pragnie bliskości człowieka – takiej, jaka panuje w kochającej się rodzinie<sup>66</sup>. Szczególną drogą do jej urzeczywistnienia jest przyjmowanie Komunii Świętej i świadome rozszerzanie tej sakramentalnej obecności do wszystkich wymiarów ziemskiej codzienności, przez co różne aktywności zyskują zupełnie inny wymiar<sup>67</sup>. Wspólnie przyjęta Komunia jest największą bliskością, jaką mogą przeżywać ludzie między sobą – przemienia ich i prowadzi do jedności<sup>68</sup>.

Czerpiąc z tego wzoru, kobieta – obdarzona tym szczególnym darem – powinna na wzór Boga coraz bardziej stawać się taką obecnością, która tchnie miłością i prowadzi innych do bliskości i jedności<sup>69</sup>. Takie ujęcie ukazuje ogromną wartość kobiety: jako ta, która „jest nosicielką tajemnicy życia i jedności”<sup>70</sup>, wprowadza jedność nie tylko przez zamierzone i bezpośrednie działania – także tam, gdzie panuje niezgoda czy rozłam – ale już sam fakt jej obecności jest czymś jednoczącym<sup>71</sup>. Jedynie duchowe spojrzenie na naturę kobiety ukazuje tę cechę w pełni<sup>72</sup>.

<sup>65</sup> Por. Joachim Badeni, *Stąd do nieba: Ostatnie przesłanie. Rozmowy z Arturem Sporniakiem i Janem Strzałką* (Wydawnictwo Literackie, 2012), 48–49.

<sup>66</sup> Por. Joachim Badeni, *Prosta modlitwa* (Wydawnictwo M, 2010), 59–61.

<sup>67</sup> Por. Badeni, *Stąd do nieba*, 108–109.

<sup>68</sup> Por. Badeni, *Stąd do nieba*, 108–109.

<sup>69</sup> Por. Badeni, *Prosta modlitwa*, 60.

<sup>70</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 19.

<sup>71</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 19.

<sup>72</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 20.

Dar zbliżania i wprowadzania jedności ukazuje, jak wielki jest wpływ kobiety, który powinna ona sobie uświadomić, by służyć nim w różnych obszarach życia. W pierwszej kolejności wpływ ten ujawnia się w przybliżaniu ludzi do Boga, co ojciec Badeni ukazuje przede wszystkim w kontekście środowiska najbliższej rodziny. Oddziaływanie kobiety nie ma jednak nic wspólnego z przymuszaniem innych do przyjmowania określonych postaw w życiu wiary bądź do podejmowania określonych praktyk religijnych. Jest to delikatny wpływ, który może zachęcić drugiego do modlitwy nawet wtedy, gdy początkowe motywy jego zaangażowania nie są bezpośrednio związane z wiarą<sup>73</sup>. Cierpliwe oddziaływanie przynosi skutki, a owocem takiej postawy może być stopniowe wprowadzanie drugiej osoby w orbitę własnej wiary<sup>74</sup>.

Zdolność zbliżania do Boga łączy się także z mądrym wsparciem i troską o integralny rozwój męża i dzieci, by mogli w prawidłowy sposób, daleki od dewocji, odkrywać i rozwijać własną duchowość<sup>75</sup>. Według dominikanina może być w tym pomocna także odpowiednia formacja religijna kobiety, która – w połączeniu z jej osobistym zaangażowaniem – pozwoli przekazać żywą wiarę w sposób prosty i odpowiedni do bieżących przeżyć bliskich jej osób<sup>76</sup>.

Małżeństwo i rodzina to pierwsze i naturalne miejsce, w którym kobieta zbliża i jednoczy ludzi. W relacji oblubieńczej jedność jest wpisana w samą relację małżeńską, w której w miłości wolnej od uprzedmiotowienia można odkryć w mężu przyjaciela, będącego drugim ja<sup>77</sup>. Codziennie żyjąc charyzmatem tego sakramentu, kobieta i mężczyzna powinni coraz bardziej dostrzegać w sobie nawzajem światło miłości, którego kontemplacja prowadzi do jedności<sup>78</sup>. Taka wspólnota staje się wtedy czymś głęboko wewnętrznym, doświadczanym

<sup>73</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 41.

<sup>74</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 41–45.

<sup>75</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 71.

<sup>76</sup> Ojciec Joachim wskazuje, że już nawet dzieci mają zdolność do mistycznych przeżyć, dlatego rolę matki w wychowaniu jest troska o ochronę i wzmacnianie także tych możliwości – por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 41–45.

<sup>77</sup> „Jeśli połączymy św. Tomasza z Jungiem, to można powiedzieć tak: z miłości, która jest w przyjaźni, może powstać świadomość, że ona lub on jest moim drugim ja. By dojść do takiej jedności, należy pozbyć się pożądliwości i chęci posiadania drugiego człowieka” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 73–74.

<sup>78</sup> „To światelko, gdy się pojawi, trzeba kontemplować. Mąż kontempluje to światelko w żonie, a ona w nim. Wzajemna kontemplacja tajemnicy ich małżeństwa przez jedność, przez dwa różne światła, ale takie same” – Joachim Badeni, *Kobieta i mężczyzna: Boska miłość – z o. Joachimem Badenim rozmawia Sylwester Szefer* (Wydawnictwo AA, 2007), 73.

nawet w okolicznościach rozłąki – jako obecność mimo czasowej fizycznej nieobecności<sup>79</sup>.

Doświadczenie jedności z drugą osobą i jej obecności jest jednak możliwe także poza sakramentem małżeństwa. Ojciec Badeni podkreślił to na przykładzie własnego doświadczenia mistycznego, które wydarzyło się, gdy już jako osiemdziesięcioletni zakonnik towarzyszył umierającej na nowotwór studentce. Jak wskazał, w czasie trwania przy jej szpitalnym łóżku doświadczył przeżycia jedności serca z tą młodą kobietą i współodczuwania bicia jej serca w swoim własnym<sup>80</sup>. Doświadczenie to wracało do niego także później, już po jej śmierci, jako przeżywanie obecności, która jest świadectwem kobiecej bliskości w jej najbardziej tajemniczym wymiarze<sup>81</sup>.

Zdolność zbliżania i jednoczenia może być realizowana też w innych przestrzeniach życia wspólnotowego, zawodowego czy społecznego. Również tam wypełnia się ona przez obecność oraz konkretne aktywności, które – jeśli będą podejmowane na sposób kobiecy, a więc daleki od logiki walki – będą łączyć<sup>82</sup>. Ojciec Badeni postrzegał kobietę jako bardzo silną, zdolną wyhamowywać zachowania konfliktowe przez ich łagodzenie i znajdowanie odpowiednich rozwiązań w danej sytuacji, a także potrafiącą, jako ośrodek jedności, swoim wpływem gromadzić innych i angażować ich wokół konkretnej sprawy<sup>83</sup>.

Podsumowując, można powiedzieć, że zakonnik dostrzegał w kobiecie kogoś szczególnie obdarzonego zdolnością zbliżania i jednoczenia osób przez różne poziomy tworzonej relacji i odniesień, dzięki czemu może ona służyć budowaniu braterstwa i komunii między ludźmi – na wzór Chrystusa i analogicznie do Eucharystii – tak „aby wszyscy stanowili jedno” (J 17,21).

#### 1.4. Intuicyjne odbieranie rzeczywistości

Kolejna cecha specyficzna duchowości kobiety także ma swój odbłask w doświadczeniu duchowym ojca Joachima. Dominikanin, który nieustannie zabiegał o kontakt z żywym Bogiem, doświadczał Jego obecności również w sposób mistyczny<sup>84</sup>, zauważał ostateczną nieadekwatność wszelkich prób nazwania

<sup>79</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 76.

<sup>80</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 123–24.

<sup>81</sup> „To przeżycie przy jej łóżku nie może być fałszywe, bo przyszło nagle, bez przygotowania, bez pobudzania wyobraźni” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 124.

<sup>82</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 95–97.

<sup>83</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 96–97.

<sup>84</sup> Por. Badeni, *Prosta modlitwa*, 128–36.

i konceptualizacji tych rzeczywistości<sup>85</sup>. Nie negował namysłu filozoficznego czy teologicznego nad wiarą, który był mu bliski zarówno z racji osobistych, jak i charyzmatu zakonu dominikańskiego, lecz był przekonany, że same definicje teologiczne nie wystarczą, a zbytne skupienie się na nich może wręcz uniemożliwiać żywe spotkanie z Tym, który jest Tajemnicą<sup>86</sup>. Utwierdzeniem w tym podejściu była dla ojca Joachima postać Mistra Eckharta, którego myśl była mu bardzo bliska<sup>87</sup>. Eckhart bowiem podkreślał apofatyczność metody i mistykę drogi zjednoczenia duszy z Bogiem<sup>88</sup>.

Można zauważyć, że ojciec Badeni właśnie w tym świetle patrzył na naturę i duchowość kobiety jako tej, która została obdarowana szczególną intuicją. Mężczyzna szuka prawdy w pierwszej kolejności w sferze rozumowych i logicznych struktur, konstruując dowody i argumenty oraz opierając się silnie na abstrakcyjnym myśleniu. Kobieta natomiast, jako naturalnie zanurzona w tajemnicy życia, właśnie przez tę namacalność bardzo mocno opiera się na zdolności wyczuwania, co jest dobre, a co nie<sup>89</sup>. „Ona przeżywa świat bardziej syntetycznie i intuicyjnie”<sup>90</sup> – twierdził ojciec Joachim, podkreślając, jak ważne jest dla niej czucie, na którym może się opierać, często nie potrzebując długich uzasadnień i wywodów, by wyczuć dobro i przybliżyć się do prawdy<sup>91</sup>.

Dar intuicji, a więc szczególnego wyczuwania dobra i prawdy, nie może być sprowadzony wyłącznie do przeżywania emocji przez kobietę, mimo że ta sfera jest bardzo ważna, a u kobiety bogato rozwinięta. Świadczy o tym sama waga nastawienia emocjonalnego u kobiety, jej szczególna zdolność uzewnętrzniania własnych przeżyć oraz szybkiego emocjonalnego przedstawiania się między jedną a drugą sytuacją, czego przykładem może być powrót do domu po ciężkim dniu w pracy<sup>92</sup>.

Intuicja sięga całej głębi życia wewnętrznego kobiety i jako szczególny dar otrzymany od Boga domaga się jego rozwoju we współpracy z łaską, a zwłaszcza z pomocą Ducha Świętego<sup>93</sup>. Jak zauważał ojciec Badeni, może to oznaczać nawet, że u kobiety pojawiają się pewne nadrefleksyjne reakcje, często niezrozumiałe

<sup>85</sup> Por. Joachim Badeni, „Światło czuwania,” *W Drodze*, no. 7 (1981): 104.

<sup>86</sup> Por. Badeni, *Stąd do nieba*, 42–45.

<sup>87</sup> Por. Badeni, *Prosta modlitwa*, 83–85.

<sup>88</sup> Por. Tomasz Franc, „Narodziny Boga w duszy człowieka według Mistra Eckharta,” *Wrocławski Przegląd Teologiczny* 17, no. 2 (2009): 14–16, <https://doi.org/10.52097/wpt.3145>.

<sup>89</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 12–15.

<sup>90</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 14.

<sup>91</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 15–16.

<sup>92</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 92.

<sup>93</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 70.

nawet dla niej samej, mogące mieć charakter natchnienia nie pochodzącego od niej samej. Właśnie dlatego większa ufność i łatwość w przyjmowaniu tajemnicy Boga w sferze przeżyć mogą wskazywać, że mistyka występuje częściej u kobiet niż u mężczyzn<sup>94</sup>.

Dar intuicyjnego wyczuwania i odbierania rzeczywistości kobieta powinna wykorzystywać w swojej codzienności, gdyż jako skupiona na rzeczywistości życia „dba, by pojęcia wcieliły się w życie i nie były tylko abstrakcją”<sup>95</sup>. Dotyczy to wycucia osób w perspektywie dobra, gdyż właśnie ten horyzont jest dla kobiety bardziej naturalny niż horyzont rzeczy<sup>96</sup>, o ile nie zatraci ona tej zdolności przez kopiowanie męskich wzorców działania<sup>97</sup>.

Przykładami zastosowania intuicji mogą być: wycucie przez dziewczynę, kim jest chłopak, z którym zaczyna się spotykać<sup>98</sup>, intuicja matki w stosunku do przyszłej synowej, pomagająca utwierdzić syna w jego wyborze bądź ostrzec go przed nim<sup>99</sup>; a także wycucie przez kobiety dojrzałości danego kapłana<sup>100</sup>.

Ten szczególny dar, będący charyzmatem i świadectwem tajemnicy kobiecości, potwierdzają także przykłady życia i działalności wielu świętych – zarówno kobiet, jak i mężczyzn – którzy w głosie kobiet widzieli wsparcie w dobru i cenne inspiracje<sup>101</sup>.

<sup>94</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 26. Przykładem takiej zaskakującej głębi jest często przywoływana przez ojca Joachima sytuacja z czasów duszpasterskich: w czasie wyjazdu wspólnoty pewna para, wśród której rozwijało się wzajemne uczucie, podeszła do dominikanina, a studentka poprosiła Badeniego o wygłoszenie konferencji o Duchu Świętym, co wywołało u niego wielkie zdumienie i podziw: „Jak długo żyję, nie słyszałem, żeby dziewczyna chciała czegoś takiego słuchać” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 86–87.

<sup>95</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 16.

<sup>96</sup> Dominikanin wspominał, jak jego mama dostrzegła i wyraziła słownie podziw dla zakonu dominikanów dzięki sytuacji w czasie pogrzebu jego ciotki, gdy bracia klerycy przykryli ojca Joachima ciepłym płaszczem, troszcząc się o niego, a nie wtedy gdy objaśniał jej wielkie postacie świętych i teologów w historii zakonu – por. Badeni, *Mistyk w kąpielach*, 63.

<sup>97</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 15.

<sup>98</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 69–70.

<sup>99</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 14–15.

<sup>100</sup> „Pytam się kiedyś dziewczyn w duszpasterstwie: «Podoba wam się ten ksiądz? Młody, przystojny, gra na gitarze, tańczy...». Odpowiedziały, że nie, bo one potrzebują księdza, a nie kolegi. Kolegów mają wielu. No proszę! To intuicja sakramentu kapłaństwa” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 70.

<sup>101</sup> Ojciec Badeni wymieniał m.in. św. Joannę d’Arc, św. Jadwigę, św. Katarzynę ze Sieny, św. Hildegardę z Bingen. Dominikanin wskazywał również, że Jan Paweł II bardzo często radził się kobiet, m.in. Wandy Półtawskiej czy Matki Teresy z Kalkuty. Zakonnik powiedział: „Wniosek z tego taki, że mądry mężczyzna słucha kobiety i wie, że jej sposób widzenia świata jest głębszy od jego. Nie jest przestrzenny czy informacyjny. Kobieta widzi pewne tajemnice życia [...]” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 81.

Intuicja kobiety oznacza więc szczególny sposób odbierania rzeczywistości w perspektywie dobra i prawdy, która – jeśli będzie wykorzystywana w połączeniu z życiem sakramentalnym i wzrastaniem w mądrości – może stanowić szczególny charyzmat wnoszący w świat ucieleśnienie pojęć i uważność na nawet najmniejsze aspekty codzienności.

## 2. Wyzwania

### 2.1. Zachowanie tożsamości

Odpowiedź na pytanie o to, kim jestem, zarówno w kontekście kobiety, jak i mężczyzny, w pełni i do końca ukazuje się jedynie w świetle Chrystusa Odkupiciela, gdyż to właśnie w Nim „człowiek odnajduje swoją wielkość, godność i wartość swego człowieczeństwa”<sup>102</sup>. W każdej epoce, a zwłaszcza obecnie, odkrycie prawdy o własnej naturze oraz troska o życie według niej stają się pierwszym i podstawowym zadaniem, gdyż bez miłości samego siebie inne wymiary miłowania – zarówno Boga, jak i drugiego człowieka – będą wyraźnie utrudnione. To dlatego Jan Paweł II, wyrażając wdzięczność za wszelkie dobre przejawy kobiecości, stwierdził: „dziękujemy Ci, kobieto, za to, że jesteś kobietą”<sup>103</sup>. Wszędzie tam, gdzie kobieta odchodzi od prawdy o sobie i traci swoją tożsamość, naraża się na negatywne konsekwencje, które oddziałują nie tylko na nią samą, lecz także na innych<sup>104</sup>.

Dokładnie z takiej samej perspektywy ujmował swoje rozważania ojciec Joachim. Mimo że nigdzie nie przedstawił tego zagadnienia w formie całościowego i uporządkowanego traktatu, u fundamentów antropologii kobiety odnajdujemy jej życie w żywej więzi z Bogiem, kształtowane przez życie sakramentalne i modlitwę<sup>105</sup>. Kobieta nie może wstydzić się swojej wiary, lecz z prostotą powinna dzielić się nią na zewnątrz, nawet jeśli różne nurty kultury starają się negować tę rzeczywistość, gdyż świadectwo ma wielką moc<sup>106</sup>. Prawda o sobie jest także kluczowa w kontekście zgodności własnych uczynków z Bożym

<sup>102</sup> Jan Paweł II, Encyklika *Redemptor hominis* (1979), nr 10.

<sup>103</sup> Jan Paweł II, List do kobiet *A ciascuna di voi* (1995), nr 2.

<sup>104</sup> Wanda Półtawska napisała nawet o „karykaturze kobiecości”, gdy kobieta, nie odnajdując własnej tożsamości, niszczy zarówno siebie, jak i innych – Półtawska, „Rola kobiety – strażniczki życia,” 125–30.

<sup>105</sup> Por. Badeni, *Moc z wysoka*, 39–42.

<sup>106</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 107.

zamysłem, dlatego tak ważne jest wystrzeganie się przez kobiety ukazywania siebie w sposób pozorny, fałszywy i sztuczny<sup>107</sup>.

Ojciec Joachim poświęcił dużo uwagi wszelkim zagrożeniom prowadzącym do zatarcia różnicy między mężczyzną i kobietą – przez różne formy utraty własnej tożsamości czy maskulinizacji kobiety. Pan Bóg – jak czytamy w biblijnych opisach stworzenia – zamierzył inność kobiety w stosunku do mężczyzny. Ta różnica nie jest czymś izolującym czy odpychającym; dominikanin nazywał ją *innością komplementarną*, ponieważ różnice między płciami prowadzą do wzajemnego dopełniania się<sup>108</sup>.

Jednym z głównych błędów, o których ojciec Badeni mówił w kontekście małżeństwa, ale które możemy odnieść także do innych typów relacji, byłoby oczekiwanie od kobiety, by zachowywała się bardziej po męsku, tracąc zdolności wpisane we własną płciowość. Jest to wielka pokusa, by szczególnie w bliskiej więzi zapominać o tej twórczej inności, projektując męski sposób postrzegania i zachowania na kobietę, wymagając go jednocześnie od niej<sup>109</sup>. Dominikanin wskazywał, że Stwórca zamierzył dla kobiety drogę rozwoju w jej kobiecości, a dla mężczyzny – w jego męskości. Wzajemnym zadaniem obu stron jest wczucie się w tę inność i jej kontemplowanie, nawet jeżeli konkretne cechy wydają się niezrozumiałe<sup>110</sup>. Nie jest to łatwe, ponieważ oznacza wczytywanie się w kobietę jako tajemnicę, ale konieczne, co widać zwłaszcza na przykładzie relacji małżeńskiej<sup>111</sup>.

Ojciec Joachim dostrzegł, że w niektórych miejscach i kontekstach kulturowych zjawisko wypaczania ról damskich i męskich jest poważnym problemem. Określał tego typu działania jako fałszywe i antyboskie<sup>112</sup>. Prawda o inności

<sup>107</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 72.

<sup>108</sup> Jest to jedność różnicy, jak w samej Trójcy Świętej, której ikoną – we wzajemnym dopełnieniu – stają się mężczyzna i kobieta – por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 11–13.

<sup>109</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 87–88.

<sup>110</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 14.

<sup>111</sup> „Mówią: «Proszę księdza, ona jest taka, zawsze taka będzie!» – nie będzie zawsze taka, jeśli potrafisz odszukać to, co w niej jest tajemniczego, to, co Pan Bóg złożył u niej przez sakrament jako skarb dla ciebie. To wymaga cierpliwości, czyli umiejętności szukania na nowo tego, co między wami święte” – Joachim Badeni, „Narzeczeństwo – ekstaza przyjaźni,” *Teofil: Pismo Kolegium Filozoficzno-Teologicznego Dominikanów*, no. 2 (2007): 42.

<sup>112</sup> Jedną z takich tendencji widział w bliskiej mu ze względów rodzinnych Szwecji; powiedział: „Ostatnio panuje tam moda, by wszystkie czynności mężczyzny wykonywała kobieta. Myślę, że jest to bardzo groźne, antyboskie – może nieświadome, ale przeciwko Bogu. Stworzyłeś różnice, a my ludzie je zniwelujemy! Będziemy jako bogowie znający dobro i zło! Powtarza się pierwszy rozdział Księgi Rodzaju – człowiek próbuje zburzyć boski porządek” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 18.

kobiety powinna ujawniać się także w różnych przejawach jej życia, w tym zawodowego. Nie wszystkie drogi kariery są dla niej korzystne – niektóre są sprzeczne z jej naturą. Przykładem tego jest, według Badeniego, zawód prokuratora, czyli osoby, która ma za zadanie „ściganie i mszczenie się w imieniu państwa”<sup>113</sup>.

Innym przykładem zagrożenia jest instrumentalizacja kobiety, wynikająca z negatywnych zjawisk w kulturze i moralności, polegająca na wypaczeniu piękna jej cielesności i integralnego sensu tej sfery, sprowadzonej jedynie do towaru, co w sposób oczywisty narusza godność i integralność kobiety<sup>114</sup>. Skutkiem takiego zwulgaryzowania tej sfery jest także współczesne odarcie kultury z głębi symboliki odwołującej się do kobiecego ciała: w ujęciu biblijnym piersi kobiety były symbolem sytości, a przytulenie do piersi matki – wyrazem czułości i więzi<sup>115</sup>.

Problem tożsamości kobiety nie jest jedynie zewnętrzny, dlatego również ona sama musi wzrastać wewnętrznie, by unikać sposobów działań sprzecznych z jej kobiecością, czego przykładem jest dalekie od czułości nadmierne wydawanie rozkazów i poleceń w relacjach małżeńskich i rodzinnych<sup>116</sup>. Potrzebna jest ciągła troska, by nawet mimo konieczności podejmowania mniej kobiecych zadań znaleźć także takie, które w naturalny sposób będą odpowiadać kobiecej wrażliwości<sup>117</sup>.

Pierwszy punkt, opisujący wyzwania kobiety na drodze życia duchowego, pokazuje, jak ważna jest troska w pierwszej kolejności o zachowanie własnej tożsamości i spójność podejmowanych działań z uposażeniem zawartym w naturze kobiecości. Różnice, płynące z inności płci kobiety i mężczyzny, nie są bowiem czymś izolującym, ale komplementarnym; brak realizacji życia na sposób kobiecy staje się poważnym zagrożeniem i czymś trudnym, wręcz niemożliwym do zastąpienia.

## 2.2. Oblubieńczość

Jak wskazał Jan Paweł II, człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boga, który w Trójcy Świętej jest jednością Osób żyjących w komunii, nie może

<sup>113</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 39–40.

<sup>114</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 62–63.

<sup>115</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 64.

<sup>116</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 18–19.

<sup>117</sup> „Czytałem przed laty artykuł o kobiecie, która była ministrem i podobno po urzędowaniu – kiedy wracała do domu – zakładała fartuch i robiła ciastka, by nie stracić kobiecości. [...] Przez fakt rządzenia pani minister bała się stracić kobiecość i szukała sposobu na odzyskanie równowagi” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 18.

bytować samotnie. W istotę człowieka wpisana jest bowiem relacyjność, która wzywa do stawania się darem dla drugich<sup>118</sup>. Pierwszym i podstawowym miejscem realizacji tego wezwania jest małżeństwo, w którym kobieta i mężczyzna w komunii osób stanowią dla siebie wzajemną pomoc w *byciu człowiekiem*<sup>119</sup>. Nie jest to jednak jedyna droga, gdyż – jak wskazuje papież – również bezżeństwo i dziewictwo, w których kobieta w sposób wyłączny wybiera Jezusa Chrystusa, spełniając kobiecą osobowość w jej wymiarze oblubieńczym, odpowiadając jej wezwaniu jako tej, która jest „powołana od *początku* do tego, aby być miłowaną i miłować”<sup>120</sup>.

Wezwanie kobiety do realizacji szczegółowego powołania w myśli ojca Badeniego zauważamy najpierw w tym podstawowym fakcie wpisanym w każdego człowieka, a więc w powołaniu do życia w głębokiej więzi. W konferencji dotyczącej rozwoju życia wewnętrznego dominikanin podkreślił, że samo spotkanie Boga nie wystarcza, gdyż chodzi o zamieszkanie w Nim, czego analogią jest także wspólne życie w małżeństwie<sup>121</sup>.

Zadaniem kobiety i mężczyzny w budowaniu relacji, która będzie zmierzać do miłości oblubieńczej w małżeństwie, jest wzrastanie w miłości potwierdzającej się w znakach i działaniach życia codziennego, będących odzwierciedleniem wewnętrznego wyboru człowieka<sup>122</sup>. Nie ma to być działanie jedynie własnymi siłami, ale miłość podejmowana w Bożym świetle i z nadprzyrodzoną obecnością Boga w sercu, co w małżeństwie zyskuje szczególny wymiar sakramentalny<sup>123</sup>. Tylko według tej miary miłości kobieta i mężczyzna są w stanie walczyć z egoizmem i wzajemnie wychodzić z własnego „ja” ku drugiemu, dzięki czemu ich sakramentalna więź będzie miejscem zamieszkania w drugim człowieku i w Bogu jednocześnie<sup>124</sup>.

Droga do relacji oblubieńczej prowadzi przez kolejne etapy rozwoju relacji, z którymi wiążą się odpowiednie zadania, a także powstrzymywanie się od działań niezgodnych z prawdą o danym etapie. Ojciec Joachim podkreślał znaczenie początkowych spotkań, kiedy „można odnaleźć w osobowości drugiego człowieka – czasem w drobnych rzeczach, ruchach – coś, czemu się

<sup>118</sup> Por. Jan Paweł II, List apostolski *Mulieris dignitatem*, nr 7.

<sup>119</sup> Por. Jan Paweł II, List apostolski *Mulieris dignitatem*, nr 7.

<sup>120</sup> Jan Paweł II, List apostolski *Mulieris dignitatem*, nr 20.

<sup>121</sup> Por. Joachim Badeni, *Zobaczyć Boga: Wprowadzenie do kontemplacji* (Wydawnictwo Esprit, 2013), 57–65.

<sup>122</sup> Por. Badeni, *Moc z wysoka*, 109–14.

<sup>123</sup> Por. Badeni, *Moc z wysoka*, 111.

<sup>124</sup> Por. Badeni, *Moc z wysoka*, 112.

zaufa”<sup>125</sup>. Już pierwsze randki są okazją, by dostrzec zarówno w kobiecie, jak i w mężczyźnie tajemnicę żywego Boga i wiernie podążać za Nim w wierze, co może być kluczowe w decyzjach dotyczących dalszej wspólnej drogi<sup>126</sup>. W narzeczeństwie niezwykle ważnym zadaniem jest wzajemne poznawanie się przez wspólne uzgadnianie najważniejszych spraw i życiowych celów<sup>127</sup>, a także szukanie w mężczyźnie tych cech, które są potrzebne w przyszłym mężu, takich jak zdolność zapewnienia poczucia bezpieczeństwa i opieki<sup>128</sup>.

Ojciec Joachim podkreślał, że czas przed ślubem powinien być oparty na wspólnej wstrzeźliwości seksualnej, co wymaga pracy wewnętrznej nad sobą i ascezy<sup>129</sup>, gdyż życie w czystości umożliwia wzajemne budowanie relacji na płaszczyźnie osobowej w pełnym jej wymiarze i stanowi fundament wiernego życia sakramentalnego w miłości małżeńskiej<sup>130</sup>. Nie chodzi bowiem o to, że seksualność jest zła – takie stanowisko byłoby sprzeczne z wiarą katolicką – ale o takie jej zabezpieczenie, by służąc miłości, stała się w małżeństwie wyrazem wzajemnego obdarowania i pełni, prowadząc do mistyki również przez tę sferę<sup>131</sup>.

Owocem realizowania Bożego zamysłu w relacji małżeńskiej jest pełnia jej przeżywania przez podejmowanie często najprostszych domowych i rodzinnych zadań, a nie traktowanie ich jako utrudnień we wzroście w życiu wewnętrznym<sup>132</sup>. Dzięki temu kobieta i mężczyzna rozwijają w sobie głęboką duchowość, otwierając się ku kontemplacji<sup>133</sup>. Według ojca Joachima bardzo poważnym zagrożeniem dla kobiety w tej wspólnej drodze może być zaniedbywanie życia

<sup>125</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 68.

<sup>126</sup> „Przypuśćmy, że ona jest głęboko wierząca, nie tylko praktykująca i uznająca pojęcia, o których mówi Kościół, ale rozpoznaje żywego Boga w czasie Eucharystii. Jeśli tak jest, to może to być bardzo silny argument za tym, by zaufać Bogu, a przez Niego tej kobiecie. [...] Próba zobaczenia «czegoś żywego» w drugiej osobie może już od pierwszej randki budować wspólne życie” – Badeni, *Moc z wysoka*, 69.

<sup>127</sup> Por. Badeni, „Narzeczeństwo – ekstaza przyjaźni,” 41.

<sup>128</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 68.

<sup>129</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 65–66.

<sup>130</sup> „Kobieta jest największą tajemnicą na ziemi. Jeśli świadomość mężczyzny działa na poziomie osoba/osoba, a nie osoba/ciało, to wtedy narzeczeństwo będzie polegało na odkryciu istotnych spraw, które pomogą przetrwać przez dziesiątki lat w małżeństwie. Pomogą dochować wierności, będą powodem ładu. Jeżeli zaś mężczyzna pozostanie na poziomie podniecenia zmysłowego, to nie dostrzeże żadnej tajemnicy” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 67–68.

<sup>131</sup> Por. Badeni, *Kobieta i mężczyzna*, 30–31.

<sup>132</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 132–34.

<sup>133</sup> „W takim małżeństwie [...] jest wewnątrz światło. Światło miłości, oczywiście. Zapala się w mężu, gdy pomyśli o żonie. U niej podobnie. Wtedy modlitwa po ślubie winna wyglądać tak: siedzą obok siebie, dzieci poszły spać, wszystko posprzątane [...]. Mogą odmówić psalm, przeczytać fragment Pisma Świętego, może być różaniec. Ale nade wszystko on

małżeńskiego i rodzinnego z powodu dewocji lub mnogości praktyk religijnych podejmowanych poza domem, co wynika z błędnego rozumienia życia duchowego jedynie jako uczestnictwa w określonych formach pobożności, a nie jako rzeczywistości realizowanej w całości życia małżeńskiego i rodzinnego<sup>134</sup>.

Innym wymiarem realizacji oblubieńczości – poza małżeństwem – jest droga powołania w bezżeństwie do służby Bogu i bliźniemu przez życie konsekrowane w zakonie lub zgromadzeniu, a także jako osoba świecka żyjąca w świecie. Historia duchowości potwierdza, że wybór takiej drogi zawsze stanowił inspirację i świadectwo<sup>135</sup>, a niekiedy nawet wymagał od kobiety prawdziwej walki o możliwość realizacji tej drogi ze względu na okoliczności kulturowe i historyczne sprzeciwiające się takiej formie życia<sup>136</sup>.

Ojciec Joachim podkreślał, że warunkiem wyboru drogi konsekracji jest silne powołanie i prawidłowe jego odczytanie, a przede wszystkim żywy, a nie dewocyjny kontakt z Bogiem<sup>137</sup>. Sama pobożność, oparta jedynie na pewnych praktykach religijnych, jest jeszcze niewystarczająca, jeżeli nie wyraża się w niej pragnienie żywego Boga i codziennego trwania w Nim, które jest gwarantem rozwoju w życiu duchowym<sup>138</sup>. Bóg powołuje wybrane osoby do wyłącznej oblubieńczości, wlewając w serce kobiety pragnienie Boga silniejsze niż pragnienie drogi małżeńskiej, zapraszające ją do służenia dobrem ludziom w sposób powszechny i niepodzielny<sup>139</sup>. Takie wezwanie nie jest wolne od trudów i cierpień, w tym konieczności dojrzałego przeżywania własnej samotności, a na pewno

---

musi się przy niej i uświadomić sobie, że to światełko jest w niej i w nim. W niej to samo światło” – Badeni, *Mistyk w kąpiel*, 36.

<sup>134</sup> „Pewna kobieta przychodziła codziennie na nabożeństwa, a męża zostawiała samego. On przychodził do domu po pracy strasznie głodny, zmęczony, a tam pusto – żona w kościele. To nie jest dobre” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 71.

<sup>135</sup> Por. Pałubska, „Macierzyństwo duchowe w Kościele katolickim,” 103.

<sup>136</sup> Heroizm walki o wierność głosowi powołania do bezżeństwa ukazuje historia św. Marii od Jezusa Ukrzyżowanego, która przed wstąpieniem do zakonu musiała stawić czoła m.in. próbie złamania jej oporu przez traktowanie jak niewolnicy, izolację, opuszczenie, a nawet bezpośrednio upominanie jej przez spowiednika i pozbawienie jej dostępu do sakramentów – por. Wojciech Zyzak, „Duchowość kobiety w kontekście życia błogosławionej siostry Marii od Jezusa Ukrzyżowanego,” in *Zjawiska nadprzyrodzone a świętość: XII Dni Duchowości 7–8 maja 2009 Kraków*, ed. Jerzy Wiesław Gogola (Karmelitański Instytut Duchowości, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2010), 178.

<sup>137</sup> „Musi tutaj być spełniony jeden istotny warunek – owo powołanie musi być żywe. Jeżeli stosunek do Pana Boga jest u takiej kobiety żywy, nie dewocyjny, to jej powołanie będzie się rozwijało, a życie duchowe będzie coraz bogatsze. Z żywym Bogiem człowiek się nie postarzeje!” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 46.

<sup>138</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 46–47.

<sup>139</sup> Por. Badeni, *Moc z wysoka*, 109.

nie może wiązać się z poczuciem wyższości własnej drogi w stosunku do kobiet żyjących w małżeństwie i rodzinie<sup>140</sup>.

Bezeństwo oparte na życiu kontemplacją tajemnicy Boga powinno prowadzić do prawdziwej radości, która będzie się udzielać we wspólnocie i w miejscach, do których siostry czy kobiety świeckie są posłane<sup>141</sup>. Jest to droga integralnego rozwoju, obejmująca coraz pełniejsze wzrastanie we własnej kobiecości, wbrew błędnym próbom przedstawienia powołania do życia zakonnego bądź konsekrowanego jako rzeczywistości rozwijającej wyłącznie sferę duchową, a nie całą osobę. Takie świadome lub mniej świadome negowanie kobiecości przez błędne wyobrażenie o rozwoju życia wewnętrznego ojciec Joachim określał jako rodzaj poważnej herezji czy bluźnierstwa i nawiązywał do pełni rozwoju kobiecości na przykładzie Maryi i innych świętych kobiet<sup>142</sup>.

Drugim wymiarem realizowania życia duchowego przez kobietę jest więc bycie oblubienicą, co wiąże się z wyborem powołania szczegółowego do małżeństwa bądź życia w bezeństwie jako w całości poświęconego Bogu i niepodzielnemu służeniu innym. Każda z tych dróg, przez wpisane w te formy życia właściwe im prawa, prowadzi do rozwoju dzięki wzrastaniu w miłości i braniu odpowiedzialności za to, co wybrane i jednocześnie zadane w konkretnych polach codziennej aktywności.

### 2.3. Macierzyństwo

Macierzyństwo wpisane jest w tożsamość kobiety, stanowiąc o niej i wpływając na nią, nawet jeśli w tej konkretnej chwili czy powołaniu nie jest i nie może być aktualizowane<sup>143</sup>. Kobieta realizuje macierzyństwo zarówno w wymiarze biologicznym, jak i na poziomie duchowym, co podkreśla się szczególnie w kontekście kobiet, które świadomie rezygnują z fizycznego posiadania potomstwa i podejmują drogę życia konsekrowanego<sup>144</sup>. Powszechność tego daru w jego różnych formach ma ogromną wartość, mimo że rzeczywistość ta w nowożytnej kulturze jest często marginalizowana, a nawet negowana<sup>145</sup>.

<sup>140</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 130–31.

<sup>141</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 130–31.

<sup>142</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 130–31.

<sup>143</sup> Jak powiedziała Wanda Półtawska: „[...] na pytanie «Kim jesteś, Ewo?» – najprawdziwsza odpowiedź brzmi: jestem matką” – Półtawska, “Rola kobiety – strażniczki życia,” 124.

<sup>144</sup> Por. Pałubska, “Macierzyństwo duchowe w Kościele katolickim,” 96–117.

<sup>145</sup> Por. Biała and Drzyżdżyk, *Niepokalana, kobieta, godność – perspektywa Stefana Wyszyńskiego*, 30, 48.

Ojciec Badeni podkreślał, że najważniejszym powołaniem kobiety jest przekazanie życia, choć nie zawsze oznacza to wyłącznie biologiczne rodzicielstwo<sup>146</sup>. Dominikanin wskazywał na najgłębszy sens macierzyństwa, który łączy wszystkie wymiary, czyli biologiczny, a także psychiczny i duchowy. Zwracał uwagę na nieprzekazywalność doświadczenia porodu, nawet mimo obecności i bliskości męża w czasie tego wydarzenia. Sam poród bowiem jako tajemnica obejmująca zarówno ciało, jak i duszę kobiety, a następnie rodzicielstwo i – w szerszym sensie – wychowywanie dziecka, w szczególnie sposób uwytatniają duchowy wymiar macierzyństwa<sup>147</sup>.

Bycie matką tworzy w kobiecie nierozzerwalną więź z dzieckiem, odznaczającą się wyjątkową siłą. Przenika ona podejmowane przez nią działania w postaci głębokiej i niesłabnącej troski, szczególnie widocznej w początkowych etapach rozwoju dziecka<sup>148</sup>. Przez macierzyństwo kobieta staje się także Bożym narzędziem do przekazywania wiary, jeżeli czyni to w pełni zaangażowania, potrafiąc z prostotą i zrozumieniem ukierunkować dziecko ku relacji z Bogiem<sup>149</sup>.

Bycie matką, potencjalne lub aktualne, jest wpisane w całą strukturę kobiety i rozwija w niej określone cechy. Ojciec Joachim mówił, że wielokrotnie obserwował wśród studentek w duszpasterstwie akademickim podobieństwo do Maryi. Wyrażało się to m.in. w ich niezwyklej prostocie, świeżości oraz świadomie przeżywanej niewinności. Charakterystyczna była też ich zdolność do tego, by po ślubie naturalnie stawać się wspaniałymi matkami, a jednocześnie zachowywać na płaszczyźnie psychicznej sposób bycia właściwy stanowi pańienstwa<sup>150</sup>.

Macierzyństwo duchowe rozwija się więc naturalnie u kobiet, które są biologicznymi matkami, ale może być też realizowane przez kobiety wybierające inne powołanie niż małżeństwo i rodzicielstwo. Według ojca Badeniego warunkiem koniecznym podjęcia takiej drogi jest życie blisko Boga, dzięki któremu kobieta jest w stanie przekazywać innym czułość pochodzącą od Stwórcy<sup>151</sup>. Nie chodzi jedynie o samą emocjonalność, ale dawanie siebie z czułością na sposób duchowy każdemu człowiekowi<sup>152</sup>. Wzorem tego jest Maryja, która w swoim macierzyństwie chociażby przez sam wizerunek z Jasnej Góry przyciąga miliony osób szukających pociechy i prowadzi ich do Syna<sup>153</sup>.

<sup>146</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 39.

<sup>147</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 45.

<sup>148</sup> Por. Badeni, *Kobieta i mężczyzna*, 140.

<sup>149</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 43.

<sup>150</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 119.

<sup>151</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 49.

<sup>152</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 49.

<sup>153</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 94–95.

Kobieta w życiu konsekrowanym i zakonnym powinna ukazywać głęboką radość płynącą z obranej drogi, nawet mimo obecnych na niej trudności i cierpień. Przez swoje macierzyństwo duchowe dzieli się bowiem życiem, które czerpie z kontemplacji żywego Boga. Niestety, brak takiej więzi, nadmierna formalizacja czy dezintegrujące przeżywanie samotności mogą być przeszkodą w rozwoju tego charyzmatu<sup>154</sup>.

Kolejny punkt ukazuje, że troska o zachowanie i rozwój własnej kobiecości oraz realizacja powołania oblubieńczego uzdalniają kobietę do pełnego przeżywania macierzyństwa. Dzięki temu może ona dawać siebie innym, dzieląc się czułością, którą otrzymuje od Boga, jako matka zarówno w wymiarze biologicznym, jak i duchowym.

## 2.4. Zaangażowanie w Kościele i w społeczeństwie

Ostatnią przestrzenią, która stanowi wyzwanie na polu życia duchowego kobiety, jest jej zaangażowanie w Kościele i w społeczeństwie. Dzięki wielkiej pracy podejmowanej w tym obszarze, by ukazać powołanie kobiety na nowo według tej pełni, do której powołuje ją Chrystus<sup>155</sup>, dzisiaj kwestia zaangażowania kobiety w dzieło apostołskie Kościoła jest w sposób oczywisty rozumiana już nie tylko jako naturalna, wynikająca z sakramentu chrztu, ale przede wszystkim jako bardzo pożądana z perspektywy pastoralnej i ewangelizacyjnej<sup>156</sup>. Choć niektóre posługi mogą się różnić między kobietą a mężczyzną, to kobieta jest obdarzona tą samą godnością oraz wezwaniem do zaangażowania, gdyż Jezus „[...] dostrzegając w niej szczególne cechy, daje jej inne zadanie, ale w tej samej misji”<sup>157</sup>.

Ojciec Badeni w wypowiedziach dotyczących posługi kobiety w Kościele zauważył, że zgodnie z zamysłem Stwórcy powołanie kobiety do kapłaństwa sakramentalnego jest niemożliwe, gdyż byłaby to sprzeczność i niezgodność z wolą Chrystusa, ukazaną w czasie ostatniej wieczerzy<sup>158</sup>. Bóg jednak wzywa kobiety do złożenia daru z siebie przez inne zadania. Taką rolę kobiety i jej

<sup>154</sup> „Kiedyś widziałem na ulicy taką powiedziałbym siostrę-mumię. Była strasznie poważna, przypuszczam, że nie radziła sobie z samotnością, nie potrafiła się cieszyć z bycia sam na sam z Panem Bogiem” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 50.

<sup>155</sup> Por. Anna Borkowska-Kniołek, “Apologia roli kobiety w Kościele w świetle wybranych wypowiedzi Prymasa Tysiąclecia,” *Studia Gdańskie*, no. 22 (2008): 27–41.

<sup>156</sup> Por. Małachwicz, “Apostolstwo kobiety w życiu Kościoła,” 248.

<sup>157</sup> Adelajda Sielepin, “Kobieta w liturgicznym życiu Kościoła,” *Liturgia Sacra: Liturgia – Musica – Ars* 59, no. 1 (2022): 12–13, <https://doi.org/10.25167/lis.4737>.

<sup>158</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 100.

zaangażowanie w Kościele ukazują przykłady wielkich niewiast, w tym licznych świętych, które przez swoje życie i działalność wywarły ogromny wpływ na losy Kościoła zarówno w skali lokalnej, jak i w wymiarze uniwersalnym. Niektóre z nich wpłynęły także znacząco na kształtowanie życia społecznego, a nawet sytuację polityczną danego okresu<sup>159</sup>.

Wyjątkowym jednak przykładem jest Maryja, której wywyższenie w Bożym planie, a także odpowiedź, której udzielała całym swoim życiem, stanowią wzór wpływu i zaangażowania w Kościele dla każdej kobiety. Przede wszystkim jest to wpływ w wymiarze indywidualnym, którego ojciec Badeni sam bardzo mocno doświadczał. Mówił o nim jako o macierzyńskim wsparciu, w którym w pełnej wolności, a zarazem niezwyklej sile przyciągania Matka Boża ratuje człowieka i prowadzi do Syna, ucząc jednocześnie stawiać Chrystusa zawsze na pierwszym miejscu<sup>160</sup>. Dominikanin podkreślał także, że opieka Maryi nigdy nie wyręcza człowieka przez jakąś formę infantylizacji, ale „to całkowite wyzwolenie do odpowiedzialności osobistej”<sup>161</sup>, prowadzące do kolejnych kroków na drodze wzrostu duchowego i zaangażowania w służbę we wspólnocie Kościoła<sup>162</sup>.

Wpływ i zaangażowanie Maryi są także widoczne na poziomie wspólnotowym, szczególnie w całym Kościele powszechnym, którego jest Matką<sup>163</sup>. Dominikanin zauważył obrazowo, że nie chodzi tu o wydawanie zarządzeń papieżowi czy ingerencję w decyzje rad parafialnych, ale o wpływ pośredni<sup>164</sup>. Maryja, jako ta, która jednoczy wszystkich na modlitwie, jest gwarancją, że te dzieła, które są zawierzane Jej wstawiennictwu, będą się rozwijały w dobrym kierunku<sup>165</sup>. Taki pośredni wpływ był wyraźnie zauważalny w życiu, a szczególnie w pontyfikacie św. Jana Pawła II, który całym sobą wskazywał na Chrystusa, będąc jednak bardzo blisko Matki Bożej, która przez papieża wyraźnie oddziaływała na cały Kościół<sup>166</sup>.

<sup>159</sup> M.in. św. Jadwiga Królowa, której świętość i wewnętrzna siła doprowadziły ją do wielkich dzieł w trudnych czasach – por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 110–11; św. Katarzyna ze Sieny i św. Hildegarda z Bingen – por. Joachim Badeni, „Między przyjaźnią a pożądaniem: Z o. Joachimem Badenim o roli kobiety w Kościele rozmawia J. Piestrak,” *Głos Ojca Pio*, no. 4 (2008): 7.

<sup>160</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 114–16.

<sup>161</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 116.

<sup>162</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 114–16.

<sup>163</sup> Por. Paweł VI, Przemówienie na zakończenie III Sesji Soboru Watykańskiego II (21 XI 1964).

<sup>164</sup> Por. Badeni, „Między przyjaźnią a pożądaniem,” 7.

<sup>165</sup> Por. Syrek, *Nie bój się żyć*, 315.

<sup>166</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 118.

W świetle pełni tajemnicy kobiety i jej zdolności mogących służyć jako charyzmaty, czyli dary dla całej wspólnoty, ojciec Joachim podkreślał, że udział kobiet w działalności Kościoła powinien być większy tam, gdzie to możliwe, także na poziomie instytucjonalnym, przez uczestnictwo w wybranych strukturach czy zajmowanie określonych stanowisk<sup>167</sup>. Nie chodzi jednak o udział kobiety w charakterze rządu, gdyż to byłoby pokusą podejmowania stylu funkcjonowania niezgodnego z jej naturą, ale o wywieranie wpływu i nakłanianie do dobra, zgodne z jej intuicją<sup>168</sup>. Przykładem takiej obecności mogłaby być pomoc kobiety w formacji seminaryjnej i rozeznawaniu, czy dany kandydat nadaje się do kapłaństwa, w czym pomaga jej doskonale wyczucie dojrzałości mężczyzny, oparte na doświadczeniu bycia żoną i matką<sup>169</sup>.

Dominikanin nie twierdził bezpośrednio, że pozycja kobiety była wyraźnie deprecjonowana w historii Kościoła, jednak zauważał, że zawsze działał on w danej kulturze, której kontekst, także z pewnymi negatywnymi aspektami, był zauważalny<sup>170</sup>. Również i dzisiaj można obserwować w niektórych sytuacjach negowanie obecności i roli kobiet w Kościele, a nawet pewien lęk przed kobiecością – trzeba temu przeciwdziałać, w czym pomaga duszpasterstwo rozwijane z dojrzałe ułożonymi kwestiami relacji i poszanowaniem godności kobiety<sup>171</sup>, a także wskazujące na jej ogromną rolę w rozwoju i funkcjonowaniu duchowieństwa i wspólnot<sup>172</sup>.

Obecność kobiet ożywia duszpasterstwo, gdyż mają one ogromny wpływ na innych, chronią ich od niepotrzebnej nudy<sup>173</sup>. Ważne jest jednak zachowanie odpowiednich proporcji, by uniknąć nadmiernej feminizacji, która mogłaby być także niekorzystna<sup>174</sup>.

Ojciec Joachim dostrzegał zatem ogromną rolę kobiet w działalności Kościoła i w społeczeństwie. Podkreślał wielką wartość ich darów, które powinny być

<sup>167</sup> Por. Badeni, "Między przyjaźnią a pożądaniem," 8.

<sup>168</sup> Por. Badeni, "Między przyjaźnią a pożądaniem," 9.

<sup>169</sup> Por. Badeni, "Między przyjaźnią a pożądaniem," 7.

<sup>170</sup> Por. Badeni, "Między przyjaźnią a pożądaniem," 7.

<sup>171</sup> Por. Joachim Badeni, *O kapłaństwie, celibacie i małżeństwie z rozsądku: Z ojcem Joachimem Badenim OP rozmawia Alina Petrowa-Wasilewicz* (Wydawnictwo M, 2009), 77–84.

<sup>172</sup> Por. Badeni, "Między przyjaźnią a pożądaniem," 9.

<sup>173</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 13. W innym miejscu dominikanin podkreśla wpływ żywej wiary młodych kobiet, która musi robić wrażenie na innych, mówiąc: „Widok starszej kobiety w kościele jest rzeczą normalną dla wielu mężczyzn, ale kiedy w ławce klęczy młoda, piękna dziewczyna, do tego jeszcze chodzi do duszpasterstwa, to taki widok go dziwi. Jeżeli ona ma jeszcze głód Eucharystii i przyjmuje codziennie komunię świętą, to na pewno robi na chłopcach wrażenie” – Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 71.

<sup>174</sup> Por. Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 13.

wykorzystywane wszędzie tam, gdzie tylko jest to możliwe, w stopniu odpowiednim, a często nawet w większym niż obecnie, dla dobra posługi pastoralnej i budowania wspólnoty wierzących.

## Podsumowanie

Spojrzenie ojca Joachima Badeniego na duchowość kobiety zawiera niezwykle cenne i syntetyczne ujęcie, łączące antropologię i duchowość, namysł teoretyczny i wieloletnie doświadczenie duszpasterskie. To żywy zapis i owoc drogi, w której tajemnica kobiety i jej powołania do świętości była dla dominikanina przestrzenią fascynacji, przyciągania urokiem i jednym z ważniejszych wymiarów jego apostołstwa. Nade wszystko jednak tak głębokie wniknięcie ojca Joachima w tajemnicę kobiety i jej duchowość wynika z jego wiernego życia zanurzonego w tajemnicę Boga, wolnego od niepotrzebnych formalizmów, dewocji czy zbytniego skupienia na próbie pojęciowego uchwycenia Niepoznawalnego. Jest to także owoc duchowości inkarnacyjnej, łączącej trwanie w Bożej obecności z prostotą życia i prawdziwą fascynacją drugim człowiekiem pośród jego codziennych problemów i zmagających.

Prezentowane analizy pozwoliły wyszczególnić cztery cechy specyficzne duchowości kobiety, podkreślane przez ojca Badeniego. Są to: promieniowanie życiem, urok kobiety jako szczególna zdolność przyciągania swoją osobą, a także zbliżanie i jednoczenie ludzi oraz dar intuicji. Ponadto wskazano główne wyzwania stojące przed kobietą, porządkując je według różnych poziomów jej relacyjności. Są to: troska o zachowanie własnej tożsamości, wymiar oblubieńczy, macierzyństwo oraz zaangażowanie w życie Kościoła i społeczeństwa. Dokonana w ten sposób synteza ukazała związek między próbą opisu tajemnicy Boga i własnego doświadczenia duchowego przez ojca Joachima a zdolnością do uchwycenia właśnie w tym świetle tajemnicy kobiety jako tej, która wraz z mężczyzną została stworzona na obraz i podobieństwo Boże (por. Rdz 1,27). Wszystko to sprawia, że myśl dominikanina nie jest kolejnym opracowaniem tego problemu podjętym z perspektywy wyłącznie teologii spekulatywnej, lecz przede wszystkim ujęciem właściwym teologii mistycznej. Sam zakonnik mówił, że lubi „podejmować próbę zobaczenia kobiety w świetle mądrości Bożej”<sup>175</sup>.

Wartość dzieła ojca Badeniego wykracza jednak poza wymiar czysto teoretyczny. Zważywszy na opinię świętości dominikanina i prowadzone prace przygotowawcze do procesu beatyfikacyjnego, ukazana tutaj duchowość kobiety

<sup>175</sup> Badeni, *Kobieta, boska tajemnica*, 79.

może być odczytana także w kontekście „teologii świętych” jako nauka, która „rodzi się ze zjednoczenia z Bogiem i wywiera wpływ na myśl danej epoki”<sup>176</sup> – ukazując, które aspekty wiary wymagają szczególnego uwypokreślenia w danej epoce. W takim ujęciu jest to więc także wielkie wezwanie dla człowieka i Kościoła, by współczesna kobieta rozwijała swoje bogactwo w zgodności z prawdą o sobie, czyniąc własne zdolności i ich realizację prawdziwymi charyzmatami dla bliźniego, rodziny, wspólnoty wierzących i społeczeństwa.

## Bibliografia

- Adamczyk, Dariusz. “Promocja godności kobiety w świetle Listu apostołskiego *Mulieris dignitatem* Jana Pawła II.” *Studia Gnesnensia* 27 (2013): 165–201.
- Adaszyńska-Blacha, Agata. *O. Joachim Badeni OP: Portret*. Wydawnictwo M, 2014.
- Ales Bello, Angela. “L’antropologia duale come *imago Dei*.” *Teresianum* 69, no. 2 (2018): 391–410. <https://doi.org/10.1484/J.TER.5.116708>.
- Augustyn, Józef. “Duchowość mężczyzny i kobiety.” In *Sztuka relacji międzyludzkich: Miłość, małżeństwo, rodzina*, edited by Józef Augustyn, 225–34. Wydawnictwo WAM, 2014.
- Badeni, Joachim. *Autobiografia: Z ojcem Joachimem Badenim rozmawiają Artur Sporniak i Jan Strzałka*. Wydawnictwo Literackie, 2004.
- Badeni, Joachim. “Duchowość dominikańska.” *W Drodze*, no. 3–4 (1973): 106–109.
- Badeni, Joachim. *Kobieta, boska tajemnica: O tym, jak zrozumieć kobietę, z ojcem Joachimem Badenim OP rozmawia Judyta Syrek*. Wydawnictwo Rafael, 2006.
- Badeni, Joachim. *Kobieta i mężczyzna: Boska miłość – z o. Joachimem Badenim rozmawia Sylwester Szefer*. Wydawnictwo AA, 2007.
- Badeni, Joachim. “Między przyjaźnią a pożądaniem: Z o. Joachimem Badenim o roli kobiety w Kościele rozmawia J. Piestrak.” *Głos Ojca Pio*, no. 4 (2008): 6–11.
- Badeni, Joachim. *Mistyk w kąpiel: Duch Święty i codzienność*. Wydawnictwo Esprit, 2016.
- Badeni, Joachim. *Moc z wysoka: Opowieść o Duchu Świętym*. Wydawnictwo Esprit, 2015.
- Badeni, Joachim. “Narzeczęństwo – ekstaza przyjaźni.” *Teofil: Pismo Kolegium Filozoficzno-Teologicznego Dominikanów*, no. 2 (2007): 40–42.
- Badeni, Joachim. *O kapłaństwie, celibacie i małżeństwie z rozsządku: Z ojcem Joachimem Badenim OP rozmawia Alina Petrowa-Wasilewicz*. Wydawnictwo M, 2009.
- Badeni, Joachim. *Prosta modlitwa*. Wydawnictwo M, 2010.
- Badeni, Joachim. *Stąd do nieba: Ostatnie przesłanie. Rozmowy z Arturem Sporniakiem i Janem Strzałką*. Wydawnictwo Literackie, 2012.
- Badeni, Joachim. “Światło czuwania.” *W Drodze*, no. 7 (1981): 102–108.
- Badeni, Joachim. *Zobaczyć Boga: Wprowadzenie do kontemplacji*. Wydawnictwo Esprit, 2013.
- Badeni, Joachim, and Judyta Syrek. *Uwierzyć w koniec świata! Współczesne proroctwo o powrotnym przyjściu Chrystusa*. Wydawnictwo Znak, 2010.

<sup>176</sup> Stanisław Urbański, “Metodologia teologii duchowości,” *Studia Nauk Teologicznych* 2 (2007): 233.

- Badeni, Joachim, and Judyta Syrek. *Wyjdź do światła! Przesłanie świętego grzesznika*. Wydawnictwo Znak, 2011.
- Biała, Renata, and Szymon Drzyżdżyk. *Niepokalana, kobieta, godność – perspektywa Stefana Wyszyńskiego*. Wydawnictwo Scriptum, 2025.
- Borkowska-Kniolek, Anna. "Apologia roli kobiety w Kościele w świetle wybranych wypowiedzi Prymasa Tysiąclecia." *Studia Gdańskie*, no. 22 (2008): 27–41.
- Camp, Richard L. "From Passive Subordination to Complementary Partnership: The Papal Conception of a Woman's Place in Church and Society since 1878." *The Catholic Historical Review* 76, no. 3 (1990): 506–25.
- Castilla de Cortázar, Blanca. "So God created man in his own image, in the image of God he created him; male and female he created them (Gen 1:27): person, nature and culture." In *Woman and Man: The Humanum in its Entirety. On the 20th Anniversary of John Paul II's Apostolic Letter Mulieris Dignitatem (1988–2008)*. International Congress, Rome, 7–9 February 2008, 63–99. Libreria Editrice Vaticana, 2010.
- Chmielewski, Marek. "Duchowość." In *Leksykon duchowości katolickiej*, edited by Marek Chmielewski, 226–32. Wydawnictwo M, 2002.
- Chmielewski, Marek. "Duchowość chrześcijańska na tle współczesnych koncepcji duchowości: Zarys problematyki." *Roczniki Teologiczne* 64, no. 5 (2017): 159–79. <https://doi.org/10.18290/rt.2017.64.5-8>.
- Chmielewski, Marek. "Duchowość kobiety w świetle jej zadań małżeńsko-rodzinnych." In *Małżeństwo – przymierze miłości*, edited by Jerzy Misiurek and Walerian Słomka, 181–98. Homo Meditans 15. Towarzystwo Naukowe KUL, 1995.
- Chmielewski, Marek. "Maryjny wymiar duchowości w ujęciu Jana Pawła II." *Salvatoris Mater* 5, no. 4 (2003): 259–77.
- Chmielewski, Marek. *Metodologiczne problemy posoborowej teologii duchowości katolickiej*. Redakcja Wydawnictw KUL, 1999.
- Chmielewski, Marek. "Women's Genius According to St. John Paul II." *Poznańskie Studia Teologiczne* 44 (2023): 137–55. <https://doi.org/10.14746/pst.2023.44.8>.
- Chrzanowski, Grzegorz. "Teologia mistyczna o. Joachima Badeniego." *Karto-Teka Gdańska*, no. 1 (2021): 26–47.
- Cisło, Mieczysław. "W poszukiwaniu teologii kobiety." *Ateneum Kapłańskie* 80, no. 2 (1988): 180–93.
- Dec, Ignacy. "«Mulieris dignitatem» – wzory wielkich kobiet." In *Kobieta w Kościele i w społeczeństwie*, edited by Ignacy Dec, 81–96. Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, 2004.
- Del Gaudio, Daniela. "Il principio antropoteologico e mariologico della dignità e vocazione della donna nella «Mulieris dignitatem»." *Miscellanea francescana: Rivista di Scienze Teologiche e Studi Francescani* 120, no. 1–2 (2020): 238–68.
- Dobner, Cristiana. "È sufficiente il pensiero di essere donna perché mi cadano le ali (V X, 8): Donna in Europa – la rivoluzione femminista di Teresa d'Ávila." *Polonia Sacra* 19, no. 2 (2015): 77–98. <https://doi.org/10.15633/ps.819>.
- Franc, Tomasz. "Narodziny Boga w duszy człowieka według Mistrza Eckharta." *Wrocławski Przegląd Teologiczny* 17, no. 2 (2009): 7–30. <https://doi.org/10.52097/wpt.3145>.
- Giemza, Bogdan. "Jan Paweł II jako promotor «nowego feminizmu»." *Wrocławski Przegląd Teologiczny* 27, no. 1 (2019): 23–39. <https://doi.org/10.52097/wpt.1994>.

- Gogola, Jerzy Wiesław. "Godność kobiety w pismach św. Teresy od Jezusa." *Polonia Sacra* 11, no. 20 (2007): 5–21.
- Gogola, Jerzy Wiesław. *Kocham Go: Duchowość św. Teresy z Lisieux*. Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2022.
- Gogola, Jerzy Wiesław. *Teologia komunii z Bogiem: Synteza teologii duchowości*. Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2012.
- Jan Paweł II. Encyklika *Redemptor hominis*. 1979.
- Jan Paweł II. List apostolski *Mulieris dignitatem*. 1988.
- Jan Paweł II. List do kobiet *A ciascuna di voi*. 1995.
- Köhler-Ryan, Renée. "«The Hour of Woman» and Edith Stein: Catholic New Feminist Responses to Essentialism." *Religions* 11, no. 6 (2020): 271–87. <https://doi.org/10.3390/rel11060271>.
- Krupecka, Małgorzata. "Kobieta, zakonница, Polka... Życie i duchowość św. Urszuli Ledóchowskiej jako aktualna propozycja ewangelizacyjna." In *Św. Urszula Ledóchowska: Kobieta w Kościele i społeczeństwie*, edited by Małgorzata Krupecka and Wojciech Misztal, 95–115. Wydawnictwo św. Jana Pawła II, 2015.
- Małachwiejczyk, Eugeniusz. "Apostolstwo kobiety w życiu Kościoła." *Warszawskie Studia Pastoralne* 18 (2012): 247–64.
- Otrząsek, Agnieszka. "Rola geniuszu kobiety w budowaniu cywilizacji miłości na podstawie nauczania Jana Pawła II." *Polonia Sacra* 11, no. 20 (2007): 83–103.
- Pałubska, Zofia. "Macierzyństwo duchowe w Kościele katolickim." *Rocznik Teologii Katolickiej* 6 (2007): 96–117.
- Paszkowska, Teresa. "Duchowość kobiety i tajemnica Królestwa Bożego." *Polonia Sacra* 11, no. 20 (2007): 105–24.
- Paszkowska, Teresa. "Kobieta w Kościele." In *W relacji przyjaźni: XVIII Dni Duchowości ze Świętą Teresą od Jezusa, 13–15 maja 2015*, edited by Jerzy Wiesław Gogola, 103–27. Karmelitański Instytut Duchowości, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2016.
- Paszkowska, Teresa. "Kobiety duchowość." In *Leksykon duchowości katolickiej*, edited by Marek Chmielewski, 421–22. Wydawnictwo M, 2002.
- Paweł VI. Orędzie do kobiet wydane na zakończenie Soboru Watykańskiego II. 8 XII 1965.
- Paweł VI. Przemówienie na zakończenie III Sesji Soboru Watykańskiego II. 21 XI 1964.
- Pawlikowski, Paweł. *Urok Boga: Ojciec Joachim Badeni OP (1912–2010)*. Wydawnictwo W drodze, 2025.
- Porter, Lawrence B. "Gender in Theology: The Example of John Paul II's «Mulieris Dignitatem»." *Gregorianum* 77, no. 1 (1996): 97–131.
- Półtawska, Wanda. "Rola kobiety – strażniczki życia." In *Kobieta w Kościele i w społeczeństwie*, edited by Ignacy Dec, 121–30. Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, 2004.
- Scola, Angelo. "The Dignity and Mission of Women: The Anthropological and Theological Foundations." *Communio* 25, no. 1 (1998): 42–56.
- Sielepin, Adelajda. "Kobieta w liturgicznym życiu Kościoła." *Liturgia Sacra: Liturgia – Musica – Ars* 59, no. 1 (2022): 7–25. <https://doi.org/10.25167/l5.4737>.
- Skreczko, Adam. "Maryja a fundamentalny wymiar kobiecości według «Mulieris dignitatem»." *Studia Teologiczne*, no. 12 (1994): 407–10.
- Suwiński, Stanisław, and Emilia Tokarz. "Potrzeba docenienia «geniuszu kobiety»." *Studia Pelplińskie* 56 (2022): 379–98. <https://doi.org/10.12775/SPLP.2022.022>.

- Syrek, Judyta. *Nie bój się żyć: Biografia ojca Joachima Badeniego*. Wydawnictwo Znak, 2014.
- Szefer, Sylwester. "Coraz bliższa obecność." In *Mistyk w kąpiel: Duch Święty i codzienność*. Joachim Badeni, 7–11. Wydawnictwo Esprit, 2016.
- Szpoton, Szczepan. "Katarzyna Labouré – święta życia ukrytego." In *Katarzyna Labouré: Życie i charyzmat*, edited by Szczepan Szpoton and Adam Sejbuk, 33–47. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, 2021.
- Urbański, Stanisław. "Metodologia teologii duchowości." *Studia Nauk Teologicznych* 2 (2007): 215–34.
- Waluś, Monika. "Teologiczny autorytet kobiet w nauczaniu Benedykta XVI." In *Teologiczna doniosłość pontyfikatu Benedykta XVI*, edited by Adam Wojtczak, 157–71. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2014.
- Wejman, Henryk. "Duchowość kobiety według zamysłu Bożego." *Polonia Sacra* 11, no. 20 (2007): 147–66.
- Zyzak, Wojciech. *Dorothy Day: Życie, działalność, duchowość*. Biblioteka "Więzi", 2022.
- Zyzak, Wojciech. "Duchowość kobiety w kontekście życia błogosławionej siostry Marii od Jezusa Ukrzyżowanego." In *Zjawiska nadprzyrodzone a świętość: XII Dni Duchowości 7–8 maja 2009 Kraków*, edited by Jerzy Wiesław Gogola, 171–91. Karmelitański Instytut Duchowości, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2010.
- Zyzak, Wojciech. *Kobieta według Edyty Stein, Świętej siostry Teresy Benedykty od Krzyża*. Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy w Krakowie, 2002.

PIOTR POTONIEC (MGR) – magister teologii i filozofii na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie oraz magister geografii. Obecnie doktorant teologii w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Zainteresowania naukowe: teologia duchowości, ze szczególnym uwzględnieniem duchowości więzi oraz problematyki dojrzewania do ich tworzenia, zawartej w twórczości ks. Krzysztofa Grzywacza.